

Podróże w czasie
WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
KLASA IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Kursywą zostały zaznaczone tematy określone w podstawie programowej jako: „Treści dodatkowe, nieobowiązkowe, do wyboru przez nauczyciela w porozumieniu z uczniami. Nauczyciel może zaproponować także inną tematykę, ważną dla jego uczniów”.

Niniejsza propozycja została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Co to jest historia?	Uczeń rozumie: • pojęcia: historia (dzieje), historyk.	Uczeń rozumie: • pojęcie: historia prywatna, • konieczność poznawania historii w sposób chronologiczny.	Uczeń rozumie: • pojęcia: historia rodzinna, historia państw.	Uczeń rozumie: • historię jako cykl zmian dokonanych przez człowieka.	

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu poznaje się historię. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym zajmuje się historyk, • podać przykłady wydarzeń należących do historii prywatnej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wydarzeń należących do historii rodzinnej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wydarzeń należących do historii państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać Kraków w różnych okresach historycznych.
--	--	--	--	---	---

2. O mierzeniu czasu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie, • rzymski sposób zapisu cyfr i liczb. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oś czasu, nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), tysiąclecie, zegar, • zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić wiek i połowę wieku dla danego wydarzenia historycznego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kalendarz, • dlaczego korzystamy z osi czasu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obliczać upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszczać je na osi czasu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: chronologia, • znaczenie umieszczania wydarzeń w kolejności chronologicznej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu mierzy się czas. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić poznane typy zegarów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć historię zegarów.
----------------------	---	--	--	--	---

<p>3. Jak poznać przeszłość?</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podział źródeł historycznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: źródła historyczne, źródła pisane, źródła materialne, źródła ustne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady źródeł pisanych i materialnych. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: archeologia, archeolog, muzeum. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, na czym polega praca historyka, • przedstawić zadania muzeów. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wykopaliska archeologiczne, kronika, • związki między archeologią a historią. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, na czym polega praca archeologa, • podać przykłady odkryć dokonanych przez archeologów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady muzeów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: dziedzictwo historyczne, • rolę, jaką w poznawaniu historii odgrywają źródła historyczne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób badania archeologiczne przyczyniają się do poszerzenia naszej wiedzy o przeszłości, • wyjaśnić, dlaczego trzeba chronić dziedzictwo historyczne. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności powstania i upadku osady w Biskupinie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o odkryciach dokonanych przez archeologów w Biskupinie.
----------------------------------	--	--	---	---	---

<p>4. Moja rodzina</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazewnictwo stosowane do określenia relacji między poszczególnymi członkami rodziny. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tradycje własnej rodziny. 		<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby umożliwiające poznanie historii rodziny. 	
------------------------	--	---	--	--	--

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rodzina, krewny, przodek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie własnej rodziny wymienić osoby wchodzące w skład rodziny małej i rodziny wielkiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rodzina mała, rodzina wielka, pamiątka rodzinna, tradycje rodzinne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić związki pokrewieństwa między poszczególnymi członkami rodziny, • wymienić przykłady pamiątek rodzinnych. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: genealogia, drzewo genealogiczne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wydarzeniu z historii swojej rodziny, • wyrazić opinię na temat gromadzenia pamiątek rodzinnych i kultywowania tradycji rodzinnych, • opowiedzieć o własnej pamiątce rodzinnej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdjęć i innych pamiątek rodzinnych jako źródeł historycznych. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób można poznać historię swojej rodziny. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sporządzić drzewo genealogiczne swojej rodziny.
--	--	---	--	---	---

5. Ojczyzna małych ojczyzn	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sąsiadów Polski, • nazwy regionów wchodzących w skład Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: region, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizację największych zabytków w Polsce, • zabytki i wydarzenia związane z historią własnej miejscowości, <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znane postacie i legendy związane z historią własnej miejscowości, • herb własnej miejscowości. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę, jaką w życiu człowieka odgrywa mała ojczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>
----------------------------	--	---	--	-----------------------	-----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Polskę i jej regiony, • posługiwać się planem miejscowości. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać główne regiony Polski, • wyjaśnić różnicę między małą ojczyzną a ojczyzną, • wskazać na mapie miejscowość, w której mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać swoją małą ojczyznę. 	<ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat ukształtowania powierzchni kraju, • powiązać najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami i wskazać je na mapie, • zebrać informacje o własnej miejscowości. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zalety i wady ukształtowania powierzchni Polski.
--	---	---	---	--	--

6. Polskie symbole i święta narodowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, • oficjalną nazwę państwa polskiego, • polskie symbole narodowe. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: symbole narodowe, flaga, godło, hymn państwowy (narodowy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachować odpowiednią postawę wobec 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze miejsca pamięci narodowej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rzeczpospolita (republika), obywatel, miejsce pamięci narodowej, święto narodowe. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co zdecydowało o nadaniu konkretnym terenom, budowłom i obiektom statusu miejsc pamięci narodowej, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze miejsca 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać lokalne miejsca pamięci narodowej.
--------------------------------------	---	---	--	--	---

	<p>polskich symboli narodowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze święta narodowe, odśpiewać trzy zwrotki i refren <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> zlokalizować lokalne miejsca pamięci narodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać najważniejsze miejsca pamięci narodowej, wyjaśnić, z jakimi wydarzeniami są związane miejsca pamięci narodowej, wyjaśnić, dlaczego obchodzimy święta narodowe. 	<p>pamięci narodowej i wytłumaczyć ich znaczenie,</p> <ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć znaczenie najważniejszych świąt narodowych. 	
--	---	---	---	---	--

Lekcja powtórzeniowa					
Sprawdzian wiadomości					

<i>Dawni Słowianie</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy głównych plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>plemię, gród</i>. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny w Europie zamieszkałe przez plemiona słowiańskie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę i znaczenie grodów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd grodu słowiańskiego, opisać wygląd słowiańskiej chaty.
------------------------	---	---	---	--	---

8. Chrzest Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 966, • postaci: Mieszka I, Dobrawy, • przyczyny, które skłoniły Mieszka I do przyjęcia chrztu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: poganin. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwo Mieszka I. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Mieszko I przyjął chrzest, • opisać zmiany, jakie zaszły w państwie polskim po 966 r., • wyjaśnić, jak zmieniła się sytuacja polityczna Polski w Europie po chrzcie Mieszka I. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 960. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kultura zachodnioeuropejska, • znaczenie chrztu jako wydarzenia, które zapoczątkowało historię Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg terytorialny państwa Mieszka I, • przedstawić okoliczności, w których doszło do chrztu Mieszka I. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kurhan, palatium. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd grodu w Gnieźnie, • wymienić elementy kultury zachodnioeuropejskiej, którą Polska przyjęła po 966 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wierzenia Polan.
-------------------	--	---	--	--	---

9. Pierwszy król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 992, 1000, 1025, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 997. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ottona III. 		
-------------------------	--	--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: biskupa Wojciecha, Bolesława Chrobrego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zjazd gnieźnieński. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić decyzje ogłoszone podczas zjazdu gnieźnieńskiego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wyprawa misyjna, wojowie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Bolesława Chrobrego, • opowiedzieć historię zjazdu gnieźnieńskiego, • zlokalizować na mapie grody, które ogłoszono w 1000 r. biskupstwami. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: diadem, • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować postać biskupa Wojciecha, • wyjaśnić, w jakich okolicznościach nastąpiły zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Bolesława Chrobrego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus, • omówić przebieg i skutki wyprawy misyjnej do Prus, • omówić dokonania Bolesława Chrobrego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie symbolicznej koronacji Bolesława Chrobrego dokonanej przez Ottona III, • znaczenie właściwej koronacji Bolesława Chrobrego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Drzwi Gnieźnieńskich i wyjaśnić, co przedstawiają.
--	--	---	--	--	---

<i>Zakony w Polsce</i>			<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: <i>św. Benedykta, św. Franciszka.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>reguła, jałmużna.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>skryba, skryptorium,</i> 	
------------------------	--	--	--	--	--

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym zajmowali się zakonnicy. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać tryb życia mnichów. 		<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie działalności zakonów dla rozwoju nauki i kultury na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać dokonania św. Franciszka, • wyjaśnić, czym zajmowali się franciszkanie i dominikanie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób działalność benedyktynów przyczyniła się do rozwoju Europy, w tym ziem polskich, • opisać wygląd skryptorium, • przedstawić działalność skrybów.
--	---	--	--	--	--

10. Król Kazimierz Wielki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1333–1370, • postać: Kazimierza Wielkiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon krzyżacki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i umiejscowić w czasie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1364, 1370. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zak, uniwersytet. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1138, • postacie: Władysława Łokietka, Mikołaja Wierzyńka. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rozbitcie dzielnicowe Polski, • przyczyny utworzenia Akademii Krakowskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o panowaniu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rajca. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację państwa polskiego na 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło
---------------------------	---	---	--	--	--

	państwo Kazimierza Wielkiego.	osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Kazimierza Wielkiego.	Kazimierza Wielkiego z uwzględnieniem powstania Akademii Krakowskiej, zjazdu monarchów w Krakowie i uczty u Wierzyńka.	początku panowania Kazimierza Wielkiego, • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną, • ocenić panowanie i dokonania Kazimierza Wielkiego.	do rozbitcia dzielnicowego Polski, • wymienić uczestników uczty u Wierzyńka.
Lekcja powtórzeniowa					
Sprawdzian wiadomości					
11. Unia Polski z Litwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1385, 1386, 1386–1572, • postacie: Jadwigi, Władysława Jagiełły. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia, dynastia Jagiellonów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Krewę i Wielkie Księstwo Litewskie oraz obszar państwa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Jadwigę nazywa się królem Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować osobę Jadwigi i wymienić jej zasługi dla kultury polskiej, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1384, 1399. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich Jadwiga stała się władczynią Polski, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło do zawarcia unii Polski i Litwy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje unii dla relacji między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim.

	polsko-litewskiego po zawarciu unii.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze informacje o państwie litewskim w II połowie XIV w. 		
--	--------------------------------------	--	---	--	--

<i>Rycerze i ich zamki</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>najważniejsze elementy konstrukcji zamków rycerskich służące obronie.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: rycerz.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd rycerskiego zamku.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>co oznacza określenie rycerz bez skazy.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, czym się zajmował i jak się utrzymywał rycerz.</i> 	
----------------------------	--	---	--	---	--

12. Wielka wojna z zakonem krzyżackimi	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 lipca 1410, 1411, • postać: Zawiszy Czarnego z Garbowa, • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego. 		<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1308–1309, • postacie najważniejszych uczestników bitwy pod Grunwaldem. 		
--	--	--	--	--	--

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Grunwald i Toruń. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem, • opisać przebieg bitwy pod Grunwaldem, • zlokalizować na mapie ziemię dobrzyńską. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje przegranej pod Grunwaldem dla zakonu krzyżackiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić relacje między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim po 1386 r., • wyjaśnić, dlaczego w XIV w. Polska nie mogła odzyskać ziem utraconych na rzecz zakonu krzyżackiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać relacje polsko-krzyżackie w XIV w.
--	---	---	---	---	---

<p><i>Polska spichlerzem Europy</i></p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>żuraw</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>najważniejsze budowle Gdańska.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>spichlerz</i>, • <i>znaczenie dla Polski odzyskania dostępu do morza.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić zmiany gospodarcze na ziemiach polskich w związku z odzyskaniem Pomorza Gdańskiego.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd XVI-wiecznego Gdańska,</i> • <i>wyjaśnić, z czego wynikała potęga Gdańska.</i>
---	--	---	--	---	--

<p>13. O Akademii Krakowskiej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Mikołaja Kopernika. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: astronom. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umieścić w czasie odkrycie Mikołaja Kopernika. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: żak, Uniwersytet Jagielloński. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać życie krakowskiego żaka, • opisać odkrycie Mikołaja Kopernika. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400, • okoliczności odnowienia Akademii Krakowskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teolog, absolwent, teoria. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o działalności Akademii Krakowskiej w XV w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego odkrycie Mikołaja Kopernika zostało poddane krytyce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przedmioty wykładane w Akademii Krakowskiej, • przedstawić poglądy uczonych w XV w. na temat budowy wszechświata. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika.
-----------------------------------	---	--	--	---	---

<p><i>Złoty wiek kultury polskiej</i></p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, królowej Bony,</i> • <i>ramy chronologiczne złotego wieku w kulturze polskiej.</i> <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>arras.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: <i>1507, 1518.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p>	
---	---	--	--	-----------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>czasy zygmunto-wskie, złoty wiek.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić wkład Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta w rozwój kultury polskiej w XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować postać Zygmunta II Augusta.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>na czym polegał wpływ królowej Bony na rozwój kultury polskiej w XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd zamku królewskiego na Wawelu i kaplicy Zygmunto-wskiej.</i>
--	---	--	---	--	--

14. Założyciel Zamościa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego, • główne budowle Zamościa. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: szlachta, wolna elekcja, Rzeczpospolita, mąż stanu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Jana Zamoyskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • przyczyny wojny Rzeczpospolitej z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Moskwa, magnat (magnateria), rozejm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica między rycerstwem a szlachtą. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1576, 1577–1582. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegały zagrożenia związane z wolną elekcją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z wojną Rzeczpospolitej z Moskwą, • wymienić urzędy sprawowane przez Jana Zamoyskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1580, 1581–1582, 1582, • postać: Iwana Groźnego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić cele polityczne Stefana Batorego, • omówić politykę prowadzoną przez Stefana Batorego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd XVI-wiecznego Zamościa, • uzasadnić tezę, że Jan Zamoyski był mężem stanu.
-------------------------	---	---	--	--	---

Warszawa stolicą Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Zygmunta III Wazy</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>stolica</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>srebrny wiek</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: <i>1587, 1596</i>. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać rolę i znaczenie <i>Krakowa oraz Warszawy w państwie polsko-litewskim</i>. 	
Lekcja powtórzeniowa					
Sprawdzian wiadomości					

16. Bitwa pod Wiedniem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: <i>1683</i>, • postać: <i>Jana III Sobieskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>islam, muzułmanie, odsiecz Wiednia, husaria</i>. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: <i>1672, 1673</i>, • postać: <i>Kara Mustafy</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>sułtan, imperium, Allah, wielki wezyr, janczar</i>, • znaczenie zwycięstwa pod Wiedniem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia <i>husarza i janczara</i>. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>
------------------------	---	-----------------------	--	--	-----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • usytuować w czasie wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego, • opisać wygląd pałacu w Wilanowie. 		<ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg oblężenia Wiednia, • porównać uzbrojenie husarza i janczara, • opisać prywatne życie Jana III Sobieskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego i jego cele polityczne.
--	--	---	--	--	---

<p><i>W czasach Stanisława Augusta</i></p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764–1795, • postać: <i>Stanisława Augusta Poniatowskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Łazienki Królewskie, czasy stanisławowskie</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu odbywały się obiady czwartkowe. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>główne zabytki znajdujące się w zespole pałacowo-parkowym w Łazienkach</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na kulturę polską w XVIII w.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: <i>Augusta II Mocnego, Augusta III Sasa, Ignacego Krasickiego</i>, • <i>ramy chronologiczne czasów saskich</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: czasy saskie</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć o wyglądzie Łazienek Królewskich i znajdujących się tam zabytkach</i>. 		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić okoliczności wyboru Stanisława Poniatowskiego na króla Polski</i>, • <i>opisać przebieg obiadów czwartkowych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać sytuację Rzeczypospolitej w czasach saskich</i>, • <i>ocenić dokonania Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury</i>.
--	--	--	--	--	---

<p>17. Powstanie kościuszkowskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1772, 3 V 1791, 1793, 1794, 1795, • postać: Tadeusza Kościuszki, • państwa biorące udział w I, II i III rozbiórce Rzeczypospolitej, • przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbiór, kosynierzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w I, II i III rozbiórce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: patrioci, konstytucja, Naczelnik powstania, insurekcja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności wybuchu i przebieg powstania kościuszkowskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1792, X 1794, • postać: Wojciecha Bartosa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja i II rozbiórki Rzeczypospolitej, • opisać okoliczności klęski powstania kościuszkowskiego i III rozbiórki Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny utraty niepodległości przez Polskę. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło do I rozbiórki Rzeczypospolitej, • wyjaśnić znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami. 	
--------------------------------------	--	--	--	---	--

<p>18. Jak powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>?</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1797, 		<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Napoleona Bonaparte. 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1927.
---	---	--	--	-------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, • słowa <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: emigracja, Legiony Polskie we Włoszech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odśpiewać trzy pierwsze zwrotki hymnu narodowego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wyemigrowania części Polaków z kraju po upadku powstania kościuszkowskiego, • przedstawić okoliczności powstania Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co oznacza sformułowanie: „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i>, • wyjaśnić, jak doszło do rozwiązania Legionów Polskich we Włoszech. 	<ul style="list-style-type: none"> • cele utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania Legionów Polskich we Włoszech.
--	--	--	--	--	---

19. Powstanie styczniowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 22/23 I 1863, 1863, • postać: Romualda Traugutta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Królestwo Polskie (Królestwo Kongresowe), branka, tajne państwo, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1830, 1831, 1864. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rząd Narodowy, • charakter powstania styczniowego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1799, 1815. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kongres wiedeński, konfiskata mienia, zsyłka. 		
--------------------------	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wybuchu powstania listopadowego i powstania styczniowego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym było tajne państwo. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w przestrzeni powstanie styczniowe. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcjonowanie tajnego państwa. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać stosunek sił między Polakami a wojskiem rosyjskim w 1863 r., • opisać przebieg i okoliczności upadku powstania styczniowego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać funkcjonowanie Królestwa Polskiego w latach 1815–1830.
--	--	--	--	--	---

<i>O polską mowę</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1901, • cele rusyfikacji i germanizacji. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rusyfikacja, germanizacja, strajk szkolny we Wrześni. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Michała Drzymały</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób Polacy walczyli 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny podjęcia przez władze rosyjskie polityki rusyfikacyjnej oraz przyczyny podjęcia przez władze niemieckie polityki germanizacyjnej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działalność władz rosyjskich i władz 	
----------------------	--	--	---	---	--

		<i>z rusyfikacją i germanizacją.</i>		<i>niemieckich wobec Polaków.</i>	
--	--	--	--	---------------------------------------	--

20. Polska laureatka Nagrody Nobla	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Marii Skłodowskiej-Curie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>pojęcie: Nagroda Nobla.</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację kobiet w XIX w., • wskazać różnice w położeniu kobiet i mężczyzn w XIX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Alfreda Nobla. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pierwiastek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Marii Skłodowskiej-Curie we Francji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać dzieciństwo Marii Skłodowskiej, • opowiedzieć o działalności naukowej Marii Skłodowskiej-Curie.
Lekcja powtórzeniowa					
Sprawdzian wiadomości					

21. Odzyskanie niepodległości	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 11 XI 1918, • postać: Józefa Piłsudskiego. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1914–1918. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: VIII 1914. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wybuchu I wojny światowej. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IV 1917, 1917.
-------------------------------	---	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Pierwsza Kompania Kadrowa, Legiony Polskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości. 	<ul style="list-style-type: none"> • co było przyczyną tzw. kryzysu przysięgowego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwa centralne, ententa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa wchodzące w skład wrogich obozów polityczno-wojskowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • na czym polegała różnica między I wojną światową a wcześniejszymi konfliktami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działalność polityczną i wojskową Józefa Piłsudskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać skutki I wojny światowej, • dostrzec związek między sytuacją międzynarodową podczas I wojny światowej a wydarzeniami na ziemiach polskich.
--	--	---	---	--	--

<p><i>Wojna polsko-radziecka</i></p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1919–1921, 13–16 VIII 1920. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Rosja Radziecka, Bitwa Warszawska, Cud nad Wisłą,</i> • <i>znaczenie polskiego zwycięstwa w Bitwie Warszawskiej.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, dlaczego Bitwę Warszawską</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1921. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>kontratak,</i> • <i>cel powstania obrazu Jerzego Kossaka Cud nad Wisłą.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wskazać symboliczne elementy ukazane na obrazie Cud nad Wisłą.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1917, II 1919. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>komunizm.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać sytuację w Rosji po przejęciu władzy przez komunistów.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować ideologię komunistyczną.</i>
--------------------------------------	---	--	--	---	--

		<i>nazwano Cudem nad Wisłą,</i> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg wojny polsko-radzieckiej. 			
--	--	--	--	--	--

22. Polskie osiągnięcia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Eugeniusza Kwiatkowskiego, • główne budowle w Gdyni okresu międzywojennego, • przyczyny budowy Gdyni. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia konferencji pokojowej kończącej I wojnę światową dotyczące granic Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magistrala węglowa. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1922, 1926. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikały trudności w integracji ziem polskich po rozbiorach. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania portu i miasta Gdyni, • opisać architekturę Gdyni. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację gospodarczą na ziemiach polskich po odzyskaniu niepodległości.
-------------------------	---	--	--	---	--

23. Szare Szeregi	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 IX 1939, 17 IX 1939, • postaci: Adolfa Hitlera, Aleksego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1943, • najważniejsze akcje przeprowadzone przez Szare Szeregi. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1941. 		
-------------------	---	--	---	--	--

	<p>Dawidowskiego „Alka”, Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • jedną z przyczyn wybuchu II wojny światowej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: okupacja, hitlerowcy, ruch oporu, Szare Szeregi, Armia Krajowa (AK). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa, które we IX 1939 r. zaatakowały Polskę. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mały sabotaż, Akcja pod Arsenalem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działalność Szarych Szeregów. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obóz koncentracyjny, kryptonim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność hitlerowców wobec ludności polskiej na ziemiach okupowanych, • omówić organizację Szarych Szeregów w czasie okupacji niemieckiej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację ruchu oporu na ziemiach polskich, • opisać cele i przebieg wybranych akcji przeprowadzonych przez Szare Szeregi. 	
--	--	--	--	---	--

24. O żołnierzach niezłomnych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1944, 8 V 1945, • postacie: Józefa Stalina, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki”. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plany Stalina wobec Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1943. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p>
-------------------------------	---	---	---	-----------------------	-----------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rząd londyński (emigracyjny), żołnierze niezłomni (wyklęci). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki” w czasie wojny. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bezwarunkowa kapitulacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać, w jaki sposób Stalin realizował swoje plany wobec Polski, • przedstawić okoliczności zakończenia II wojny światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • tragedię żołnierzy niezłomnych prowadzących walkę z komunistami w Polsce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności aresztowania, procesu i śmierci Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Urząd Bezpieczeństwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sposoby walki komunistów z przeciwnikami.
--	---	---	--	--	--

25. Papież Polak	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1978–2005, • postać: Karola Wojtyły. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL). 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1920, 1978, • postać: Stefana Wyszyńskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Karola Wojtyły jako papieża Jana Pawła II. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1946, 1956. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prymas, odwilż. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny odwilży i wskazać jej główne przejawy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powód, dla którego władze komunistyczne dążyły do podporządkowania sobie wszystkich organizacji w Polsce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać życie Karola Wojtyły. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację w państwie polskim po przejściu władzy przez komunistów.
------------------	--	--	--	--	--

<p>26. Pokojowa rewolucja „Solidarności”</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 31 VIII 1980, 13 XII 1981, 1989, • postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz, Wojciecha Jaruzelskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, rozmowy okrągłego stołu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były skutki rozmów okrągłego stołu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 VIII 1980, • wybrane żądania robotników zawarte w 21 postulatach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: postulaty, walka bez przemocy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała walka bez przemocy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: internowani. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek władz komunistycznych do „Solidarności”, • opisać okoliczności wprowadzenia i przebieg stanu wojennego w Polsce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1981, 1983. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg strajku robotników w Stoczni Gdańskiej, • dostrzec krajowy i międzynarodowy odzew, jaki wywołała walka bez przemocy. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić gospodarcze skutki rządów komunistów.
<p>Lekcja powtórzeniowa</p>					
<p>Sprawdzian wiadomości</p>					

Podróże w czasie
WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Niniejsza propozycja została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Czas w historii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji rzymski system zapisywania liczb <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prehistoria, epoka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii wymienić epoki należące do prehistorii i historii przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: chronologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny 		

	(p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie <ul style="list-style-type: none"> zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego 				
2. Od myśliwych do rolników	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rewolucja neolityczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie rewolucji neolitycznej
3. Cywilizacja Sumerów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytnego Wschodu (Mezopotamii) 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pismo obrazkowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić osiągnięcia Sumerów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: cywilizacja, podział pracy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów

<p>4. Starożytny Egipt</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwo, faraon, monarchia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie • rozpoznać starożytne pismo egipskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • system sprawowania władzy w Egipcie • organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie • rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie • wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: danina • na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić uprawnienia faraona • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja • z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia despotyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego
<p>5. Wierzenia starożytnych Egipcjan</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • głównych bogów starożytnego Egiptu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system wierzeń w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: balsamowanie, sarkofag <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon • opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy • przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok • omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
<p>6. Starożytny Izrael</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Abrahama <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • symbole judaizmu <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biblia hebrajska, Tora 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Biblia, monoteizm (jedynobóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem 	<ul style="list-style-type: none"> dwoistość znaczenia słowa Żydzi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie Biblii podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską 	do Biblii jako źródła historycznego	
Początki cywilizacji (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
7. Demokracja ateńska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Peryklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polis, demokracja na czym polegała demokracja ateńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Grecję i Ateny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejszczyć w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji przedstawić procedurę ostracyzmu porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich dostrzec różnicę między demokracją ateńską a demokracją współczesną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji

<p>8. Mitologia grecka</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejszych bogów greckich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bogowie olimpijscy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system wierzeń w Grecji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
<p>10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Fidasza, Homera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd ateńskiego Akropolu • wskazać różnice między grecką tragedią a komedią 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Sokratesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody • co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru • wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie • dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: maska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd starożytnego teatru greckiego • wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedes, Hipokratesa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru • wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków • ocenić dokonania starożytnych Greków 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co jest tematem <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> • omówić działalność Sokratesa

Starożytna Grecja (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
11. Od republiki do cesarstwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. • postaci: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Italię i Rzym • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. • legendę o założeniu Rzymu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: arystokracja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać republikę rzymską z demokracją ateńską
12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje o trybie życia arystokratów, proletariuszy, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności

			<ul style="list-style-type: none"> określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie 	<p>niewolników i wyzwolenców</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny 	
13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie znaczenie dróg w starożytnym Rzymie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd Forum Romanum zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu przedstawić sposób budowy akweduktu wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej
14. Narodziny chrześcijaństwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 6 p.n.e., 30 n.e. postać: Jezusa Chrystusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 64, 313, 380 wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: apostoł <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: św. Pawła, św. Piotra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Palestynę opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w. 			
Antyczny Rzym (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
15. Cesarstwo bizantyjskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 476, 1453 postać: Justyniana I Wielkiego podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny przyczyny rozłamu chrześcijaństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Konstantynopol wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejszczyć w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1054 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd świątyni Hagia Sophia scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 395 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola ocenić postać Justyniana Wielkiego

<p>16. Początki islamu</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 622 • postać: Mahometa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady islamu • przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim • wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Al-Kaba, hidżra • rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. • zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów • dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kalif, kalifat <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa • opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu • dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
<p>17. Państwo Karola Wielkiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Karola Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków • określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 756, 800 • postacie: Chlodwiga, Pepina Krótkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców
<p>18. Nowe państwa w Europie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ottona I 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 962 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o dokonaniach Ottona I 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec

		<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w. 			
19. Walka cesarza z papieżem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia ugody w Wormacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: inwestytura 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1122 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pastorał 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w.
Czasy średniowiecza (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
21. Feudalna Europa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne feudalizmu • podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ciężkozbrojny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy charakterystyczne feudalizmu • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego

<p>22. Na rycerskim zamku</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: paż, giermek <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zamek średniowieczny • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza
<p>23. Średniowieczni mieszczanie i chłopi</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze budowle średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym różniło się 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa miejskie, sołtys <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czeladnik, majstersztyk <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd średniowiecznego miasta • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską

	średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi				
24. Duchowieństwo i kultura średniowiecza	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnić styl romański od gotyckiego • podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon żebraczy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: reguła • znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić rolę uniwersytetów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
Społeczeństwo średniowiecznej Europy (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
25. Początki Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 966, 972 • postacie: Mieszka I, Dobrawy • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 960 • ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Hodona • grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa Mieszka I 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu

	<ul style="list-style-type: none"> legendy dotyczące początków państwa polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski wskazać na mapie Cedynię 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, drużyna dla czego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka wymienić tereny podbite przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka 		
26. Polska Bolesława Chrobrego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1000, 1025 postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: zjazd gnieźnieński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 997 postać: Ottona III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1002–1018 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wojna podjazdowa przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1004, 1018 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów ocenić polityczne znaczenie koronacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę i znaczenie drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 ocenić dokonania Bolesława Chrobrego

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego 		
27. W najdawniejszej Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> zadania drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować państwo pierwszych Piastów ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
28. Upadek i odbudowa państwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1031 postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemię polskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1038, 1058 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: powstanie ludowe 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1039 postać: Brzetysława <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela
29. Polska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1138 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej 		<p>Uczeń potrafi:</p>	

Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Bolesława Krzywoustego • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej • wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej 		<ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego 	
Polska pierwszych Piastów (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
30. Rozbicie dzielnicowe Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1228, 1230 • postać: Konrada Mazowieckiego • ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Władysława Wygnańca • przyczyny upadku zasady senioratu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego • przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski 	<p>Uczeń zna</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1190, 1283 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego • ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego

	Krzyżaków na ziemiach polskich <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemię chełmińską 				
31. Polska w XIII wieku	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kolonizacja niemiecka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Brodatego podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu na czym polegała lokacja na prawie niemieckim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić politykę Henryka Brodatego wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem gospodarczym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.
32. Dążenie do jedności państwa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sytuację chłopów i mieszczan w Polsce w drugiej połowie XIII w. <p>Uczeń potrafi:</p>			

	zjednoczenia ziem polskich	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich 			
33. Zjednoczona Polska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1320 • postać: Władysława Łokietka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 • postać: Przemysła II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rzeź Gdańska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II • wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II • wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1295, 1305, 1327–1332 • postać: Wacława II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II • scharakteryzować rządy Wacława II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić panowanie Władysława Łokietka
34. Polska Kazimierza Wielkiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1364, 1370 • postać: Kazimierza Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1343 • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. • postanowienia pokoju w Kaliszu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrok sądu papieskiego w Warszawie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1339, 1340 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej kraju 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej

	<p>w okresie panowania Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie 			
Polska rozbita na dzielnice i zjednoczona (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
35. Unia Polski z Litwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1385, 1386 • postaci: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: unia personalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1384 • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bojarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
36. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego

	<ul style="list-style-type: none"> • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Grunwald • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem 	<p>politycznej zakonu krzyżackiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem 	
37. Synowie Jagiełły	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1454, 1466 • postać: Kazimierza Jagiellończyka • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami • wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojsko najemne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1447, 1462 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

<p>38. Od rycerstwa do szlachty</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa • przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego • wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1374, 1454, 1505 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę • relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego • wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego • scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. • ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych
<p>39. Polska i Litwa w XV wieku</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuację przedstawicieli różnych religii i wyznań w Europie Zachodniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać sytuację przedstawicieli różnych religii i wyznań w Europie Zachodniej i Polsce

Polska i Litwa (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

Podróże w czasie
WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
KLASA VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Niniejsza propozycja została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492 • postać: Krzysztofa Kolumba • przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Indianie • na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1498, 1519–1522 • postaci: Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonia • znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków • na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka • wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1453 • wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Daleki Wschód • z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ludobójstwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację • dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii • wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami • wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w. 	<p>doprowadzić do wypraw oceanicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę • wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów 	<p>organizację wypraw oceanicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana 	
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Leonarda da Vinci <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie (renesans) • znaczenie wynalezienia druku 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu • wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: człowiek renesansu, teleskop <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech • dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu • scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna • istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie • porównać średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu • argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.

<p>3. Reformacja w Europie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517 • postać: Marcina Lutra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: luteranizm (Kościół luterński), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Jana Kalwina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg reformacji w Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1555 • główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem • postanowienie pokoju w Augsburgu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: protestanci • przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1536 • główne założenia kalwinizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza • związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w. • ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech • sformułować wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację • wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi
<p>4. Reforma Kościoła katolickiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli • cele istnienia zakonu jezuitów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego

			<p>się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów • przedstawić działalność jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji 	
Początki epoki nowożytnej (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
5. Czasy zyguntowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572 • postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony • ramy chronologiczne czasów zyguntowskich i złotego wieku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: złoty wiek <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525 • postać: Albrechta Hohenzollerna <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność królowej Bony • scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1563–1570 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim • omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i> • ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta • uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy

<p>6. Tolerancja religijna w Polsce</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kolegia jezuickie, arianie (bracia polscy), jidysz • przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików • przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich • wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1564 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Sejm Czterech Ziem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra • scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich • przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
<p>7. Gospodarka dawnej Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy • motywy, którymi kierowała się szlachta, powiększając folwarki • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: system folwarczno-pańszczyźniany, spław zboża, flisacy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w. • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.

			<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa analizować dane statystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić relacje między szlachtą a chłopami opisać los chłopów w XV i XVI w. opisać, jak sflawiano zboże do Gdańska 	
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: włoszczyzna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Stańczyka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Akademia Zamojska, arrasy wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu 	
9. Unia lubelska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1569 ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczpospolita <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia unii lubelskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmu do Lublina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmu w Lublinie scharakteryzować funkcjonowanie nowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej

	Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej	<ul style="list-style-type: none"> wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów 	unii łączącej Polskę i Litwę	
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczypospolitą w XVI w. postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1573 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczypospolitą w drugiej połowie XVI w. opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji
Złoty wiek (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
12. Wojny ze Szwecją i z Moskwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Zygmunta III Wazy lata panowania dynastii Wazów w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1587 postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618 <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka smuta, dymitriada 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową 	<ul style="list-style-type: none"> warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: hetman motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską 	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę władców Szwecji dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego
13. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kim byli Kozacy dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1620, 1621, 1626, 1629 warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje między Rzeczypospolitą i Turcją w XVI w. wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczypospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy

<p>14. Powstanie Chmielnickiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648 • postaci: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654 • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r. • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski • dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki umowy zborowskiej i postanowienia umowy w Perejasławiu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami włączyła się Moskwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego • wyjaśnić znaczenie umowy w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania
<p>15. Potop</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655–1660 • postać: Stefana Czarnieckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: potop 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki pokoju w Oliwie, umowy hadziackiej i rozejmu w Andruszowie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: śluby lwowskie • przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667 • postaci: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między zawarciem umowy w Perejasławiu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec

		<ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją 	a wybuchem wojny Rzeczypospolitej z Moskwą Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą 	elektora brandenburskiego <ul style="list-style-type: none"> ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i z Moskwą na dalsze losy Rzeczypospolitej
16. Kryzys Rzeczypospolitej	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1668 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „złota wolność” Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i> wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich po raz pierwszy została zastosowana zasada <i>liberum veto</i> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej scharakteryzować polską magnaterię w XVII w. wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1652, 1658, 1666 Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667 wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w. dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny sytuacji Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
17. Wojny z Turcją	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1674, 1683 postać: Jana III Sobieskiego 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odsiecz Wiednia Uczeń potrafi:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1672, 1673, 1699 warunki pokoju w Karłowicach 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Kara Mustafy Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielki wezyr 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> dostrzec znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją

		<ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: jasyr dłaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego
18. Barok i sarmatyzm	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sarmatyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy ideologii sarmackiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: barok <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady budowni barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1568 ramy chronologiczne epoki baroku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lęk przed pustką, światłocien <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować architekturę i rzeźbę baroku scharakteryzować polskie malarstwo barokowe dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Rembrandta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans
Rzeczpospolita w XVII wieku (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

<p>19. Absolutyzm we Francji</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ludwika XIV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia absolutna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka IV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1661, 1685 • postaci: Jeana Baptiste'a Colberta, Moliera <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV
<p>20. Monarchia parlamentarna w Anglii</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia parlamentarna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizację parlamentu angielskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1689 • postać: Wilhelma III Orańskiego • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Deklaracja praw 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
<p>21. Oświecenie w Europie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu ładowi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i> • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia 	oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce	
22. Nowe potęgi w Europie	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Prusy oraz obszary, o które to państwo powiększyło się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Królestwo Prus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1701 • postać: Fryderyka II Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militarizm • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne reformy Fryderyka II Wielkiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu
23. Powstanie Stanów Zjednoczonych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776 • postać: Jerzego Waszyngtona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1783, 1787, 1791 • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, „bostońska herbatka” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781 • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Karta praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny

	powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych		Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami 	
24. Początek rewolucji francuskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789 • postać: Ludwika XVI • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w. • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Maksymiliana Robespierre'a <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jakobini, wielki terror <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, monarchia konstytucyjna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: powstanie w Wandei <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego • ocenić dokonania rewolucji francuskiej

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru 		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r. • przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI • dostrzec przyczyny popularności jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji • omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią • przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki 	
Europa i Ameryka w XVII i XVIII wieku (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
26. Czasy saskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733 • postaci: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa • ramy chronologiczne czasów saskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy saskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Konarskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej • wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1717 • postanowienia sejmu niemiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sejm niemy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1709 • postać: Karola XII <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Collegium Nobilium • w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pijarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu • przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej • scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III • ocenić czasy saskie

<p>27. Ostatni król Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1772 • postać: Stanisława Augusta • państwa uczestniczące w I rozbiórce Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie I rozbioru 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1768 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny I rozbioru Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1767 • uchwały sejmu podjęte w 1768 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich • wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska • przedstawić przebieg sejmu w 1767 r. • wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku I rozbioru 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczypospolitą jako kołacz królewski
<p>28. Czasy stanisławowskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne czasów stanisławowskich • cele istnienia Komisji Edukacji Narodowej (KEN) <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN) 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773 • postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rada Nieustająca • przyczyny utworzenia KEN <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcella Bacciarellego, Canaletta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: klasycyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i> • scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich • ocenić czasy stanisławowskie

			<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN • scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN 	<p>i rzeźby w epoce oświecenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej 	
29. Konstytucja 3 maja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 3 maja 1791 • najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788, 1788–1792, 1790 • postaci: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego • najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego • przedstawić stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej • porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej
30. II rozbiór Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1793 • postać: Tadeusza Kościuszki • państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie pojęcia: targowica <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Józefa Poniatowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konfederacja targowicka (targowica) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1792 • postać: Ksawerego Branickiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja • porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską • wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Order Virtuti Militari • dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką • przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie • ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego

	Rzeczpospolitej w wyniku II rozbioru		konfederatów targowickich	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku II rozbioru 	
31. Upadek Rzeczpospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795 • państwa uczestniczące w III rozbiorze Polski • główne przyczyny upadku Rzeczpospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczpospolitej w wyniku III rozbioru 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polskiego zwycięstwa pod Raławicami • dlaczego Rzeczpospolita upadła <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego • wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia Uniwersału połanieckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersał połaniecki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polskich patriotów • dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Antoniego Madalińskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego • scharakteryzować obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku III rozbioru 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiorze • rozróżniać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczpospolitej
Ostatnie stulecie I Rzeczpospolitej (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

<p>32. Podboje Napoleona</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Napoleona Bonapartego cele polityczne Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1804 ramy chronologiczne wojen napoleońskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyktatoriat, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich dyktatoriat przejął władzę we Francji przedstawić działalność Napoleona w okresie konsultatu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r. cel powstania Kodeksu Napoleona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kampania włoska znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rządy dyktatoriatu opisać działalność Napoleona we Włoszech określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1795, 1796, 1799, 1801 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona
<p>33. Po III rozbiórce Polski</p>			<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1806 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> jakie motywy kierowały Napoleonem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemię polskie

<p>34. Księstwo Warszawskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815 • postać: Józefa Poniatowskiego • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813 • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwie pod Somosierrą • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków
<p>Okres napoleoński (lekcja powtórzeniowa)</p>					
<p>Sprawdzian wiadomości</p>					

Podróże w czasie
WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
KLASA VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Niniejsza propozycja została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Europa po kongresie wiedeńskim	<p>Uczeń zna: – daty: 1814–1815, 1815 – postanowienia polityczne kongresu wiedeńskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „stary ład”, legitymizm, równowaga sił</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić państwa, które miały decydujący głos podczas kongresu wiedeńskiego</p>	<p>Uczeń zna: – postanowienia terytorialne kongresu wiedeńskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: naród, ruchy narodowe – przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie obszary, których dotyczyły decyzje terytorialne kongresu wiedeńskiego</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1830 – miejsca głównych wystąpień przeciw porządkowi wiedeńskiemu (do 1830)</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny powstania i cele Świętego Przymierza – przyczyny wybuchu rewolucji lipcowej</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie miejsca głównych wystąpień</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Klemensa von Metternicha</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: konserwatyzm – cele istnienia tajnych związków</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności rozwoju ruchów narodowych w Europie w I połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić działalność państw europejskich zmierzającą do uniemożliwienia wybuchu rewolucji w Europie</p>

			przeciwko porządkowi wiedeńskiemu (do 1830) – przedstawić sytuację panującą w Europie po kongresie wiedeńskim – opisać przebieg rewolucji lipcowej	– scharakteryzować poglądy XIX-wiecznych konserwatystów	
3. Rewolucja przemysłowa	<p>Uczeń zna: – postać: Jamesa Watta, – okres trwania rewolucji przemysłowej w Anglii (Wielkiej Brytanii) oraz w innych krajach europejskich i Stanach Zjednoczonych</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rewolucja przemysłowa, kolonia, rewolucja agrarna, maszyna parowa</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, dlaczego Anglię nazywano „warsztatem świata” – wyjaśnić, czym była maszyna parowa</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1782</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: klasa społeczna (klasa wyższa, klasa średnia, klasa robotnicza) – przyczyny rewolucji przemysłowej</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić czynniki, które zadecydowały o przewadze gospodarczej Anglii w okresie rewolucji przemysłowej – wymienić sposoby zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1807, 1825 – postacie: George’a Stephensona, Roberta Fultona</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: płodozmian, związki zawodowe – wpływ rewolucji przemysłowej na przemiany społeczne</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać zmiany w strukturze społecznej, jakie dokonały się pod wpływem rewolucji przemysłowej</p>	<p>Uczeń rozumie: – znaczenie maszyny parowej dla rozwoju różnych gałęzi przemysłu</p> <p>Uczeń potrafi: – ocenić skutki rewolucji przemysłowej w zakresie przemian ekonomicznych i środowiskowych – opisać warunki życia klasy robotniczej – ocenić skutki rewolucji przemysłowej w zakresie przemian społecznych</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec związek między sytuacją klasy robotniczej a groźbą rewolucji w Europie</p>
4. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	<p>Uczeń zna: – datę: 1815 – postacie: Aleksandra I, Adama Czartoryskiego, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: germanizacja</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: ziemie zabrane, autonomia</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać największe wady konstytucji Królestwa Polskiego</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1819, 1820 – postać: Ksawerego Druckiego-Lubeckiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: ziemianie, inteligencja</p>	<p>Uczeń potrafi: – sformułować przyczyny stosunku cara Aleksandra I do Polaków po klęsce Napoleona – scharakteryzować zmiany sytuacji politycznej Królestwa do 1825 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – opisać położenie Polaków na terenach zaboru pruskiego (i Prus) oraz austriackiego – dostrzec różnicę w położeniu Polaków mieszkających pod zaborami oraz na terenie</p>

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej - wskazać na mapie podział ziem polskich dokonany podczas kongresu wiedeńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić dokonania Królestwa w zakresie gospodarki i edukacji - przedstawić dokonania Królestwa w dziedzinie kultury 	<ul style="list-style-type: none"> - zasady ustrojowe Królestwa Polskiego (Kongresowego) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić założenia konstytucji Królestwa Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić działalność księcia Ksawerego Druckiego-Lubeckiego - omówić organizację ziem polskich pod panowaniem Prus i Austrii - opisać funkcjonowanie Rzeczypospolitej Krakowskiej 	Rzeczypospolitej Krakowskiej
5. Powstanie listopadowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 29 XI 1830 - postaci: wielkiego księcia Konstantego, Piotra Wysockiego, cara Mikołaja I - cele walki powstańców <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: sprzysiężenie podchorążych, noc listopadowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić okoliczności wybuchu powstania listopadowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1831, 1832 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: Statut organiczny - przyczyny niezadowolenia Polaków z sytuacji panującej w Królestwie Polskim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić przebieg nocy listopadowej - wskazać na mapie miejsca głównych bitew powstania 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postaci: Józefa Chłopickiego, Jana Skrzyneckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: dyktator, Cytadela <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić najważniejsze wydarzenia powstania listopadowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływ postawy części przywódców powstania na przebieg i rezultat walk <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować stosunek różnych grup społeczeństwa polskiego do powstania 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić skutki klęski powstania listopadowego w wymiarze politycznym, gospodarczym i społecznym
6. Wielka Emigracja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postaci: Adama Czartoryskiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Fryderyka Chopina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: Wielka Emigracja 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: wieszcz narodowy, epeja narodowa, polski mesjanizm - rolę Wielkiej Emigracji jako przywódców politycznych narodu polskiego po klęsce powstania listopadowego <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: amnestia - związki między sytuacją ziem polskich pod zaborami a tematyką literatury polskiej w I połowie XIX w. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać okoliczności narodzin Wielkiej Emigracji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić dokonania polskich wieszczów narodowych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić życie i działalność Fryderyka Chopina

	<p>– przyczyny popularności idei mesjanizmu w społeczeństwie polskim.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie miejsca głównych skupisk polskich emigrantów politycznych po powstaniu listopadowym</p>	<p>– przedstawić sytuację uczestników powstania listopadowego po zakończeniu walk z Rosją – wyjaśnić przyczyny sporów między stronnictwami politycznymi Wielkiej Emigracji</p>			
7. Powstanie krakowskie i Wiosna Ludów		<p>Uczeń rozumie: – cele polityki zaborców: rosyjskiego, pruskiego i austriackiego wobec społeczeństwa polskiego po upadku powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych po upadku powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w zaborze pruskim po upadku powstania listopadowego</p>	
8. Powstanie styczniowe	<p>Uczeń zna: – daty: 22/23 I 1863, 1863–1864, III 1864 – postać: Romualda Traugutta</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: branka</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wskazać na mapie miejsca głównych manifestacji patriotycznych</p>	<p>Uczeń zna: – postać: cara Aleksandra II – cele polityczne stronnictw „białych” i „czerwonych”</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Rząd Narodowy, tajne państwo, uwłaszczenie – z czego wynikał bierny stosunek chłopów do powstania</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić bezpośrednie skutki klęski powstania styczniowego</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1861–1862 – postać: Aleksandra Wielopolskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: dekret o uwłaszczeniu – złożoność przyczyn wybuchu powstania styczniowego</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1853–1856</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg powstania z uwzględnieniem specyfiki działań zbrojnych – przedstawić problem chłopski w czasie powstania i sposoby jego rozwiązania</p>	<p>Uczeń potrafi: – wskazać różnice między reformami uwłaszczeniowymi przeprowadzonymi w zaborach pruskim, austriackim i rosyjskim</p>

	w Królestwie oraz zasięg powstania styczniowego		- wyjaśnić, w jaki sposób funkcjonowało tajne państwo		
9. Zaborcy wobec ziem dawnej Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna: - daty: 1864 – ok. 1890 - cele polityki zaborców w stosunku do społeczeństwa polskiego, - metody walki Polaków z rasyfikacją i germanizacją</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: rasyfikacja</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1901–1902 - postać: Michała Drzymały - przedstawiciele polskiego pozytywizmu - główne założenia programowe polskiego pozytywizmu</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, ruch spółdzielczy, trójlojalizm</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać przejawy autonomii galicyjskiej</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1871–1878, 1885, 1886 - postać: Ottona von Bismarcka</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: Kulturkampf, rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna</p> <p>Uczeń potrafi: - omówić sytuację w Królestwie Polskim po klęsce powstania styczniowego - scharakteryzować program polskiego pozytywizmu</p>	<p>Uczeń rozumie: - zależność postaw społeczeństwa polskiego wobec zaborców od polityki prowadzonej przez dane państwo zaborcze</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać politykę władz zaborczych wobec społeczeństwa polskiego w zaborze rosyjskim i pruskim - omówić reakcję Polaków na działania władz Rosji i Prus</p>	<p>Uczeń rozumie: - wyjaśnić okoliczności przyznania autonomii Polakom w zaborze austriackim</p>
Europa i ziemie polskie po kongresie wiedeńskim (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
10. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	<p>Uczeń zna: - daty: 1861, 1871 - postaci: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka</p> <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1859, 1860, 1864, 1866, 1870, 1870–1871</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcie: wyprawa tysiąca</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1862, 1867 - postaci: Napoleona III, Wilhelma I</p> <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie: - rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia Włoch i Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec</p>	<p>Uczeń potrafi: - dostrzec podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec</p>

	<p>– pojęcia: zjednoczenie oddolne, zjednoczenie odgórne</p> <p>– dlaczego Włosi dążyli do zjednoczenia</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wskazać na mapie zjednoczone Królestwo Włoch i obszar Cesarstwa Niemieckiego</p> <p>– wymienić skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla kontynentu europejskiego</p>	<p>– wskazać na mapie główne państwa istniejące na Półwyspie Apenińskim przed zjednoczeniem Włoch</p> <p>– lokalizować na mapie najważniejsze miejsca i obszary związane z kolejnymi etapami jednoczenia Włoch i Niemiec</p>	<p>– pojęcia: „czerwone koszule”, Związek Północnoniemiecki</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– przedstawić i omówić sytuację polityczną Włoch i Niemiec po kongresie wiedeńskim</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– omówić cele i etapy jednoczenia Włoch i Niemiec</p>	
11. Wojna secesyjna	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: 1861–1865</p> <p>– postać: Abrahama Lincolna</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: rasizm, secesja, Unia, Konfederacja, wojna secesyjna</p> <p>– przyczyny istnienia niewolnictwa w południowych stanach USA</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wymienić najważniejsze różnice między Północą a Południem Stanów Zjednoczonych</p> <p>– wymienić przyczyny wojny secesyjnej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: 1860, 1861</p> <p>– postać: Roberta Lee</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: federacja, abolicjonizm</p> <p>– związek między wydaniem proklamacji znoszącej niewolnictwo a przebiegiem działań zbrojnych</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– przedstawić okoliczności, w których doszło do secesji 11 stanów Południa</p> <p>– wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z przebiegiem wojny secesyjnej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– datę: 1865</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: jankes</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– omówić sytuację niewolników w USA</p> <p>– porównać stosunek sił Unii i Konfederacji</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– postać: Williama Shermana</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: Ku Klux Klan, segregacja rasowa</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– opisać skutki wojny secesyjnej</p> <p>– omówić cele Ku Klux Klanu</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– przedstawić sytuację czarnoskórych mieszkańców USA po wojnie</p>

<p>12. Kolonializm w XIX wieku</p>	<p>Uczeń zna: – ramy chronologiczne kolonializmu i imperializmu</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: kolonia, kolonializm, imperializm, rasizm</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne mocarstwa kolonialne – wymienić czynniki, które umożliwiły państwom europejskim podporządkowanie sobie w XIX w. większości świata – wymienić skutki XIX-wiecznego imperializmu</p>	<p>Uczeń zna: – metody wykorzystywane przez państwa kolonialne w celu podporządkowania sobie kolonizowanych terenów</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: polityka „pośredniego panowania”</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać cechy charakterystyczne kolonializmu od XV do XVIII w. – wyjaśnić przyczyny i sytuować w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Cecila Rhodes’a</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: gubernator, <i>sati</i></p> <p>Uczeń potrafi: – opisać różne formy oporu wobec kolonizatorów i wyjaśnić przyczyny niepowodzeń tych działań – przedstawić następstwa polityczne i kulturowe ekspansji kolonialnej – wskazać na mapie tereny skolonizowane przez główne państwa europejskie</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1881–1889</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: powstanie Mahdiego</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić politykę imperialną Wielkiej Brytanii – omówić i ocenić skutki polityki kolonialnej prowadzonej przez państwa europejskie</p>	<p>Uczeń zna: – ramy chronologiczne wojen opiumowych – przyczyny wojen opiumowych</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: opium, wojny opiumowe</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przebieg wojen opiumowych</p>
<p>13. Nowe idee w Europie</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Karola Marksa, Marii Skłodowskiej-Curie</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: socjalizm, komunizm, marksizm, walka klas, proletariąt, rewolucja socjalistyczna, powszechne prawo wyborcze, kultura masowa</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: nadprodukcja, kryzys gospodarczy, strajk, partia polityczna, feminizm, sufrażystki</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać najważniejsze błędy w poglądach wyrażanych przez Karola Marksa – wymienić cele, do których dążyli robotnicy, i stosowane przez nich metody walki</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: związek zawodowy – wpływ przemian gospodarczych na kształtowanie się socjalizmu i komunizmu</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać funkcjonowanie gospodarek uprzemysłowionych krajów Europy – przedstawić poglądy Karola Marksa</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: koncern, monopol, socjaldemokracja, ateizm, partia robotnicza</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić sytuację robotników do lat 80. XIX w. – omówić zmiany w położeniu robotników w XIX w., – omówić sytuację kobiet w I połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń rozumie: – dlaczego okres między latami 70. XIX w. a 1914 r. był nazywany piękną epoką</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ ideologii socjalistycznej na kształtowanie się świadomości społecznej i politycznej robotników – scharakteryzować przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienić główne założenia idei socjalizmu i komunizmu – wyjaśnić, w jaki sposób kobiety w XIX w. walczyły o prawa wyborcze 		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawić nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omówić metody i efekty walki kobiet o zrównanie w prawach z mężczyznami 	
14. Pierwsze polskie partie polityczne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego – główne cele narodowej demokracji – założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawić główne nurty życia politycznego pod zaborami na przełomie XIX i XX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Wincentego Witosa – okres narodzin ruchu narodowego na ziemiach polskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcia: świadomość narodowa, nacjonalizm, endecja, realizm polityczny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić, w jaki sposób narodowcy realizowali idee realizmu politycznego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – daty: 1893, 1895, 1897, 1900, 1903 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcia: antysemityzm, egoizm narodowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisać zmiany w sposobie rozumienia narodu w okresie rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich – scharakteryzować program polityczny Narodowej Demokracji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postacie: Róży Luksemburg, Feliksa Dzierżyńskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzować strukturę narodową ziem polskich w II połowie XIX w. – opisać formowanie się ruchu socjalistycznego i ludowego na ziemiach polskich – opisać działalność Polskiego Stronnictwa Ludowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wpływ idei nacjonalizmu i socjalizmu na kształtowanie się polskiego ruchu politycznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzec różnice między programami różnych partii socjalistycznych
15. Ostatnie lata pod zaborami	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – daty: 22 I 1905, 1905–1907 – przyczyny rewolucji 1905 roku w Rosji i w Królestwie Polskim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcie: „krwawa niedziela” <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postulaty Polskiej Partii Socjalistycznej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienić osiągnięcia Polaków w pierwszym okresie rewolucji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – daty: 1904–1905 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcie: bojówka – podłoże i charakter konfliktu między endecją a PPS <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić okoliczności i charakter konfliktu między przedstawicielami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omówić przebieg rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich – wskazać okoliczności, które doprowadziły do porażki rewolucji 1905 roku – wskazać mocne i słabe strony rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawić i ocenić dokonania Polaków w ostatnich latach zaborów

	- wymienić skutki rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich		Narodowej Demokracji a Polskiej Partii Socjalistycznej		
Świat w drugiej połowie XIX wieku (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
16. Od „zbrojnego pokoju” do I wojny światowej	<p>Uczeń zna: - daty: 28 VI 1914, 28 VII 1914 - postać: arcyksięcia Franciszka Ferdynanda</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: trójprzymierze (państwa centralne), trójporozumienie (ententa)</p> <p>Uczeń potrafi: - wskazać na mapie państwa należące do wrogich bloków polityczno-militarnych i ich sojuszników</p>	<p>Uczeń zna: - daty: 1882, 1907, 1914</p> <p>Uczeń rozumie: - pojęcia: wojna błyskawiczna, wojna manewrowa, wojna pozycyjna</p> <p>Uczeń potrafi: - wymienić główne przyczyny narastania konfliktów między państwami europejskimi na przełomie XIX i XX w.</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: państwo militarystyczne, kocioł bałkański, wyścig zbrojeń, „zbrojny pokój”, plan Schlieffena - znaczenie określenia: „wrzenie w bałkańskim kotle” - przyczyny niepowodzenia planu Schlieffena</p> <p>Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny i wskazać obszary rywalizacji między państwami europejskimi - opisać sytuację panującą na Bałkanach - przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu I wojny światowej - scharakteryzować specyfikę działań wojennych</p>	<p>Uczeń rozumie: - pojęcia: wywiad, ultimatum, propaganda, Prusy Wschodnie - złożoność przyczyn, które doprowadziły do wybuchu I wojny światowej - z czego wynikał entuzjazm ludności państw europejskich na wieść o wybuchu wojny</p> <p>Uczeń potrafi: - opisać przygotowania państw europejskich do wybuchu wojny - opisać postawy społeczeństw państw europejskich wobec wybuchu wojny - opisać przebieg działań zbrojnych w 1914 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: - w jaki sposób propaganda kształtowała opinię społeczeństw oraz wizerunek wroga</p> <p>Uczeń potrafi: - dostrzec elementy propagandowe w sposobie przedstawiania przeciwnika podczas I wojny światowej - dostrzec złożoność problemu związanego z odpowiedzialnością państw europejskich za wybuch I wojny światowej</p>
17. Dwie rewolucje w Rosji	Uczeń zna: - daty: 3 III 1917, 6/7 XI 1917	Uczeń zna: - daty: XI 1917 – III 1918, III 1918	Uczeń zna: - daty: 1914, 1915, 1916	Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie:

	<p>– postać: Włodzimierza Lenina</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rewolucja lutowa, bolszewicy, rewolucja październikowa, Rosja Radziecka</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne wydarzenia związane z przebiegiem działań zbrojnych na froncie wschodnim</p>	<p>– główne założenia programu politycznego Rządu Tymczasowego i bolszewików</p> <p>– postanowienia dekretów o pokoju i o ziemi oraz pokoju brzeskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Rząd Tymczasowy, rady delegatów robotniczych i żołnierskich, dwuwładza, pokój brzeski</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie linie frontu wschodniego w poszczególnych latach konfliktu</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Duma, ofensywa Brusilowa, zamach stanu, aneksja</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji</p> <p>– opisać przebieg rewolucji lutowej i październikowej</p> <p>– scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji</p> <p>– opisać bezpośrednio następstwa rewolucji październikowej</p>	<p>– opisać sytuację polityczną i gospodarczą Rosji na początku XX w.</p> <p>– opisać działalność Włodzimierza Lenina</p> <p>– wyjaśnić powody wzrostu poparcia dla bolszewików w społeczeństwie rosyjskim</p> <p>– omówić politykę wewnętrzną i zewnętrzną bolszewików po przejęciu władzy w Rosji</p>	<p>– rolę propagandy jako środka umożliwiającego zdobycie władzy</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ jednostki na losy państw i społeczeństw na przykładzie działalności Włodzimierza Lenina</p>
18. Klęska państw centralnych	<p>Uczeń zna: – daty: II 1917, IV 1917, 11 XI 1918 – okoliczności przystąpienia USA do wojny</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: nieograniczona wojna podwodna</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, co chcieli osiągnąć Niemcy, ogłaszając nieograniczoną wojnę podwodną</p>	<p>Uczeń zna: – rodzaje broni zastosowane podczas walk na frontach I wojny światowej</p> <p>Uczeń rozumie: – wpływ przystąpienia USA do wojny na przebieg konfliktu</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia na froncie zachodnim</p> <p>– wymienić państwa, które powstały na gruzach Austro-Węgier</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1916, 1918, 1918–1919</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: alianci, dzika demobilizacja, pandemia</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg działań zbrojnych na froncie zachodnim w 1916 r.</p> <p>– opisać stosunek Amerykanów do toczącej się w Europie wojny</p> <p>– omówić sytuację panującą na froncie zachodnim w 1918 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec konsekwencje wojny wynikające z typu prowadzonych działań zbrojnych</p> <p>– opisać okoliczności zakończenia I wojny światowej</p> <p>– opisać proces rozpadu Austro-Węgier w ostatnim etapie wojny</p> <p>– opisać kulturowe i cywilizacyjne skutki I wojny światowej</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych</p> <p>– przedstawić polityczny, kulturowy i cywilizacyjny obraz Europy po zakończeniu konfliktu</p>

19. O wolną Polskę	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 5 XI 1916 - postać: Józefa Hallera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: Pierwsza Kompania Kadrowa, Legiony Polskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: VIII 1914, 6 VIII 1914, I 1918, VI 1918 - postać: Woodrowa Wilsona - treść odezwo wydanych przez dowództwa wojsk państw zaborczych - treści dotyczące sprawy polskiej w orędziu Wilsona i deklaracji wersalskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: kryzys przysięgowy, deklaracja wersalska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić polski czyn zbrojny podczas I wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: 1915, VI 1917, 1917 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: błękitna armia, Komitet Narodowy Polski, Rada Regencyjna - znaczenie orędzia Wilsona i deklaracji wersalskiej dla sprawy polskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić i opisać międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej - wyjaśnić przyczyny i przebieg kryzysu przysięgowego - omówić sytuację Polaków pod koniec 1917 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcie: Legion Puławski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej na początku i w czasie I wojny światowej - opisać zmiany stanowiska państw centralnych oraz Rosji i pozostałych państw ententy w stosunku do sprawy polskiej na przełomie 1916 i 1917 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenić wysiłek zbrojny Polaków - opisać działalność polityków Narodowej Demokracji we Francji
I wojna światowa (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
20. Europa i Ameryka po I wojnie światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daty: I 1918, VI 1919 - postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: „wielka trójka”, traktat wersalski, ład wersalski, wielki kryzys 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1929 - postać: Davida Lloyd George’a - przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: obszar zdemilitaryzowany, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - datę: 1933 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojęcia: kontrybucja, krach - dlaczego ład wersalski był poddawany krytyce <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dlaczego między zwycięskimi państwami istniała sprzeczność interesów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać okoliczności wielkiego kryzysu 	

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić, do czego dążyły zwycięskie mocarstwa po zakończeniu I wojny światowej – wyjaśnić, czym był ład wersalski – wskazać na mapie nowe państwa powstałe po I wojnie światowej – wymienić najważniejsze przejawy i skutki wielkiego kryzysu 	<p>izolacjonizm, zasada samostanowienia narodów</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienić najważniejsze powody krytyki ładu wersalskiego – wskazać na mapie państwa krytykujące ład wersalski 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić, jak zmieniał się stosunek Amerykanów do spraw europejskich – omówić sytuację gospodarczą Europy i USA po zakończeniu I wojny światowej 		
21. Nazizm w Niemczech	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – daty: 1919–1933, 1933–1945 – postać: Adolfa Hitlera – główne założenia ideologii narodowego socjalizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Republika Weimarska, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, Trzecia Rzesza, Führer <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzec zagrożenia dla demokracji na przykładzie sposobu przejęcia władzy przez Hitlera w Niemczech 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – datę: 1918 – główne cechy państwa totalitarnego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcia: NSDAP, państwo totalitarne (totalitaryzm), militaryzm, antysemityzm – związek między sytuacją gospodarczą a radykalizacją społeczeństwa niemieckiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzec przyczyny wzrostu popularności Hitlera w społeczeństwie niemieckim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> – daty: 1919, 1923, 1928, 1929, 1933, 1934, 1938 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcia: <i>Mein Kampf</i>, ustawy norymberskie, noc kryształowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisać okoliczności powstania Republiki Weimarskiej – omówić drogę Hitlera do władzy – wskazać cechy niemieckiego państwa totalitarnego – scharakteryzować politykę nazistów wobec Żydów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pojęcia: hiperinflacja, pucz, gestapo, SA, SS <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omówić sytuację Niemiec po I wojnie światowej – scharakteryzować sytuację gospodarczą Republiki Weimarskiej – przedstawić okoliczności i skutki puczu monachijskiego – omówić założenia polityki Trzeciej Rzeszy i ich realizację 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zinterpretować i ocenić ideologię narodowego socjalizmu (nazizmu)

22. Komunizm w ZSRR	<p>Uczeń zna: – daty: 1917–1922 – postać: Józefa Stalina</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Armia Czerwona, łagry, Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), kult jednostki – cele polityki Stalina – zbrodniczy charakter działalności Stalina</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny sukcesu komunistów w wojnie domowej – przedstawić skutki uprzemysłowienia i kolektywizacji rolnictwa – wymienić różne przejawy uwielbienia dla Stalina</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1918, 1921, 1929, 1932–1933 – główne założenia komunizmu wojennego i gospodarki centralnie planowanej – założenia polityki NEP-u – dane liczbowe związane ze zbrodniczą działalnością NKWD oraz z wielką czystką</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: komunizm wojenny, Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP), centralne planowanie, uprzemysłowienie, kolektywizacja, wielki głód, NKWD, wielka czystka</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1922, 1924</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „czerwoni”, „biali”, czerwony terror, Czeka, kułacy – wpływ totalitaryzmu sowieckiego na każdą dziedzinę życia obywateli</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg wojny domowej w Rosji – przedstawić okoliczności powstania Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich – opisać funkcjonowanie systemu totalitarnego w ZSRR – opisać cele i metody działania NKWD</p>	<p>Uczeń zna: – stronnictwa walczące z komunistami podczas wojny domowej</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować etapy formowania się systemu socjalistycznego w Rosji – opisać funkcjonowanie komunizmu wojennego w Rosji – opisać przebieg procesów uprzemysłowienia i kolektywizacji rolnictwa w ZSRR</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ totalitaryzmu na funkcjonowanie społeczeństwa oraz relacje między jego członkami – ocenić system totalitarny w ZSRR</p>
Świat w dwudziestoleciu międzywojennym (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
23. Odzyskanie niepodległości	<p>Uczeń zna: – 10 XI 1918, 11 XI 1918, 10 II 1919, 20 II 1920 – postać: Ignacego Paderewskiego</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1918 – postać: Jędrzeja Moraczewskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Rada Regencyjna</p>	<p>Uczeń zna: – 6/7 XI 1918, 1919 – postać: Ignacego Daszyńskiego – ugrupowania rywalizujące o władzę na ziemiach polskich</p>	<p>Uczeń rozumie: – wpływ jednostki na losy państwa na przykładzie postaci Józefa Piłsudskiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację międzynarodową i jej wpływ na wydarzenia na ziemiach polskich jesienią 1918 r.</p>

	<p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, co się wydarzyło 11 listopada 1918 r.</p>	<p>– zagrożenia wynikające z istnienia rządu Jędrzeja Moraczewskiego</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać okoliczności, w jakich doszło do odrodzenia państwa polskiego – wskazać na mapie miejsca powstania pierwszych ośrodków władzy państwowej</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Polska Organizacja Wojskowa, lewica, prawica – wpływ Józefa Piłsudskiego na uspokojenie sytuacji na ziemiach polskich</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności powołania rządu Ignacego Daszyńskiego</p>	<p>– omówić działalność rządu Jędrzeja Moraczewskiego</p>	<p>– opisać działalność ugrupowań rywalizujących o władzę na ziemiach polskich</p>
24. Walka o granice	<p>Uczeń zna: – daty: 1 XI 1918, 26 XII 1918, VI 1919, VIII 1919, VIII 1920, III 1921, V 1921 – postać: Wojciecha Korfańtego – decyzje paryskiej konferencji pokojowej w sprawie granic Polski – przyczyny powstań śląskich</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Orleńskie, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie – z czego wynikały niekorzystne decyzje konferencji pokojowej w sprawie granic Polski</p>	<p>Uczeń zna: – wyniki plebiscytu w sprawie przynależności terytorialnej Śląska</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: wolne miasto, plebiscyt – przyczyny korzystnego dla Niemców wyniku plebiscytu – wpływ trzeciego powstania śląskiego na ostateczny kształt granicy polsko-niemieckiej na Śląsku</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec tragizm walk prowadzonych o Lwów – wskazać na mapie obszar plebiscytowy na Śląsku</p>	<p>Uczeń zna: – daty: I 1919, VII 1920 – wyniki plebiscytu na Warmii i Mazurach</p> <p>Uczeń rozumie: – trudności wynikające z realizacji zasady samostanowienia narodów na obszarze Ukrainy – przyczyny utraty przez Polskę Zaolzia oraz wyników plebiscytu na Warmii i Mazurach</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg walk na obszarze Galicji w listopadzie 1918 r. – omówić przyczyny i przebieg powstania wielkopolskiego</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić stosunek państw zachodnich do granic polskich – omówić przebieg powstań śląskich – wyjaśnić, z czego wynikały negatywne relacje między Polską a Niemcami i Czechosłowacją</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec konflikt interesów między oczekiwaniami Polaków dotyczącymi granic państwa polskiego a dążeniami narodów sąsiednich</p>

	<p>– czym kierowali się mieszkańcy Śląska, walcząc o przynależność tego obszaru do Polski</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wskazać na mapie decyzje terytorialne konferencji pokojowej w sprawie granic Polski</p>	<p>– przedstawić decyzje alianckiej komisji plebiscytowej w sprawie Śląska</p> <p>– wskazać na mapie obszary Śląska przyznane Polsce</p>	<p>– opisać okoliczności, w jakich doszło do utraty przez Polskę Zaolzia</p>		
25. Wojna polsko-radziecka	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: 13–16 VIII 1920, III 1921</p> <p>– postanowienia pokoju ryskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: Bitwa Warszawska, Cud nad Wisłą, pokój ryski</p> <p>– znaczenie Bitwy Warszawskiej dla ocalenia państwowości polskiej</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– wskazać na mapie ostateczne granice II Rzeczypospolitej</p> <p>– wymienić państwa sąsiednie będące wrogami i przyjaciółmi Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: IX 1920, X 1920</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcie: bunt generała Żeligowskiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– przedstawić przebieg i skutki Bitwy Warszawskiej</p> <p>– wyjaśnić przyczyny buntu gen. Żeligowskiego</p> <p>– wskazać na mapie teren Wileńszczyzny</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: II 1919, V 1919, V 1920, III 1923</p> <p>– postaci: Symona Petlury, Lucjana Żeligowskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <p>– pojęcia: Rada Obrony Państwa, apel „Ojczyzna w niebezpieczeństwie!”</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– opisać sytuację panującą na Ukrainie w 1919 r.</p> <p>– wyjaśnić przyczyny i okoliczności wybuchu wojny między Polską a Rosją Radziecką</p> <p>– wskazać na mapie obszary walk w I połowie 1919 r.</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <p>– związek między zmianą relacji z Ukrainą a przebiegiem walk między Polakami a Armią Czerwoną</p> <p>– na czym polegały plany polityczne komunistycznych władz radzieckich</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <p>– opisać przebieg wyprawy kijowskiej</p> <p>– omówić przebieg radzieckiej ofensywy w 1920 r.</p> <p>– dostrzec zagrożenie dla państwowości polskiej wynikające z ofensywy Armii Czerwonej</p> <p>– omówić okoliczności zakończenia wojny polsko-radzieckiej</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– dostrzec zagrożenia dla państwa polskiego powstałe w trakcie formowania się jego granic</p>
26. Rzeczpospolita Polska	<p>Uczeń zna:</p> <p>– datę: 17 III 1921</p> <p>– postać: Stanisława Wojciechowskiego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– najważniejsze dane statystyczne dotyczące II Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <p>– daty: 1919, XI 1922, 20 XII 1922</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– dostrzec różnice gospodarcze, kulturowe</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <p>– dostrzec zagrożenia dla integralności państwa wynikające</p>

	<p>– główne założenia ustrojowe państwa polskiego w myśl Konstytucji marcowej</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: państwo wielonarodowe, Konstytucja marcowa, republika parlamentarna</p>	<p>– prawa i wolności obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji marcowej</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, jaki wpływ na gospodarkę miały walki prowadzone na ziemiach polskich w latach 1914–1921 – wskazać mocne i słabe strony ustroju II Rzeczypospolitej w myśl postanowień Konstytucji marcowej</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: traktat o ochronie mniejszości narodowych</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować strukturę narodowościową i społeczną II Rzeczypospolitej</p>	<p>i społeczne utrudniające unifikację ziem polskich – scharakteryzować główne postanowienia Konstytucji marcowej i omówić wprowadzony przez nią ustrój państwa</p>	<p>z wielonarodowości społeczeństwa II Rzeczypospolitej</p>
27. Pierwsze lata niepodległej Polski	<p>Uczeń zna: – postać: Władysława Grabskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: szkoła powszechna</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1923</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: hiperinflacja, reformy Grabskiego, reforma walutowa, złoty polski, Bank Polski, reforma rolna</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić podstawowe założenia reform Władysława Grabskiego</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1919, 1932 – strukturę systemu edukacji po reformie Jędrzejewiczowskiej</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: reforma Jędrzejewiczowska, emisja, parcelacja</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić funkcjonowanie systemu edukacji w pierwszych latach istnienia Rzeczypospolitej i po 1932 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić podstawowe założenia reform Władysława Grabskiego – ocenić skutki reform przeprowadzonych przez Władysława Grabskiego</p>
II Rzeczypospolita – formowanie państwa (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

<p>28. Pod rządami sanacji</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 12–14 V 1926, 1926–1939, 1935 – postać: Ignacego Mościckiego – przyczyny niezadowolenia ludności z sytuacji panującej w państwie polskim</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: sejmokracja, zamach majowy, autorytaryzm, sanacja</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Pierwszy Marszałek Polski</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przyczyny, przebieg i skutki zamachu majowego – wymienić grupy popierające zamach majowy i sprzeciwiające się mu</p>	<p>Uczeń zna: – okoliczności, które poprzedziły zamach majowy w Polsce</p> <p>Uczeń rozumie: – argumenty, które skłoniły Piłsudskiego do przeprowadzenia zamachu majowego</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację panującą w państwie polskim do 1925 r. – opisać stosunek rządów sanacji do opozycji</p>	<p>Uczeń zna: – bilans ofiar starć podczas walk między stroną rządową a oddziałami wiernymi Piłsudskiemu</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować ustrój autorytarny – porównać autorytarny sposób rządzenia z demokratycznym i totalitarnym – opisać rządy sanacji</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić system autorytarny w Polsce – ocenić postać Marszałka Józefa Piłsudskiego i jego dokonania</p>
<p>29. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna: – sąsiadów II Rzeczypospolitej – postanowienia układów w Rapallo i Locarno – postanowienia paktu o nieagresji z ZSRR</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: układ w Rapallo, układ w Locarno, pakt o nieagresji z ZSRR, deklaracja o nieagresji, polityka równowagi</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie II Rzeczypospolitą i jej sąsiadów</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1921, 1922, 1925, 1932, 1934 – postać: Józefa Becka</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: wojna celna – z czego wynikało niekorzystne położenie geopolityczne państwa polskiego w okresie międzywojennym</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny celnej z Niemcami – wyjaśnić, w jakim celu obóz sanacji prowadził politykę równowagi</p>	<p>Uczeń zna: – daty: III 1938, 2 X 1938</p> <p>Uczeń rozumie: – jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miały układy w Rapallo i Locarno – z czego wynikała pozorna poprawa położenia międzynarodowego Polski po dojściu Hitlera do władzy w Niemczech</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności podpisania układów w Rapallo i Locarno – wymienić skutki wojny celnej z Niemcami</p>	<p>Uczeń rozumie: – z czego wynikała niechęć Piłsudskiego do zbiorowych układów bezpieczeństwa</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić stosunki dyplomatyczne Polski z sąsiadami oraz z Francją – opisać politykę zagraniczną obozu sanacji – podać przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Niemcy i wyjaśnić ich wpływ na polską politykę</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec związek między agresywną polityką Hitlera a realizacją celów dyplomacji polskiej – ocenić politykę prowadzoną przez II Rzeczypospolitą w 1938 r.</p>

<p>30. Problemy gospodarcze i narodowościowe</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Eugeniusza Kwiatkowskiego – główne mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą oraz ich liczebność</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: magistrała węglowa, Centralny Okręg Przemysłowy (COP)</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać Gdynię na mapie – wskazać na mapie położenie Centralnego Okręgu Przemysłowego</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1922</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny trudności gospodarczych państwa polskiego</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny podjęcia decyzji o budowie portu w Gdyni</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1926, 1926–1933, 1926–1929, 1929–1935, 1936</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN)</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg procesu powstawania miasta i portu – omówić przebieg i skutki wielkiego kryzysu na ziemiach polskich – przedstawić działalność mniejszości ukraińskiej i żydowskiej w Polsce</p>	<p>Uczeń zna: – najważniejsze zakłady zlokalizowane w obrębie Centralnego Okręgu Przemysłowego</p> <p>Uczeń rozumie: – dlaczego przebieg wielkiego kryzysu był na ziemiach polskich dotkliwszy niż w innych krajach</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację gospodarczą Polski w latach 1926–1929 – wyjaśnić, jaki wpływ na gospodarkę polską miała budowa COP-u</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ istnienia portu w Gdyni i magistrali węglowej na sytuację gospodarczą państwa polskiego – omówić i ocenić politykę narodowościową władz II Rzeczpospolitej z punktu widzenia mniejszości ukraińskiej i żydowskiej</p>
<p>31. Nauka i kultura II Rzeczpospolitej</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ radia na życie mieszkańców Polski międzywojennej</p>	<p>Uczeń potrafi: – opisać rozwój kina w Polsce w okresie międzywojennym</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1895, 1924, 1926, 1932, 1938 – postacie: Józefa Kostrzewskiego, Eugeniusza Romera, braci Lumière</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: szkoła lwowsko-warszawska</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić dokonania wybitnych polskich naukowców</p>	<p>Uczeń zna: – przedstawiciele polskiej literatury, sztuki oraz polskich aktorów okresu międzywojennego</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Instytut Radowy</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić działalność szkoły lwowsko-warszawskiej – omówić dokonania polskich twórców sztuki okresu międzywojennego</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić osiągnięcia polskiej literatury okresu międzywojennego</p>

II Rzeczpospolita – sukcesy i niepowodzenia (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
34. Marsz ku wojnie	<p>Uczeń zna: – daty: 1935–1939, 1937, III 1938, IX 1938, 23 VIII 1939, 25 VIII 1939 – postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – państwa będące sojusznikami Trzeciej Rzeszy – żądania Hitlera wobec Polski – postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: <i>Anschluss</i>, układ monachijski, pakt Ribbentrop–Mołotow</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić cele polityki Hitlera – wymienić państwa uczestniczące w konferencji w Monachium</p>	<p>Uczeń zna: – decyzję układu monachijskiego</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny prowadzenia przez państwa zachodnie polityki ustępstw wobec Hitlera</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie okręg sudecki</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1935, 1936, X 1938, III 1939, IV 1939 – postać: Neville'a Chamberlaina</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: remilitaryzacja Nadrenii, oś Berlin–Rzym–Tokio</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić kroki podejmowane przez władze Trzeciej Rzeszy w celu zniesienia „dyktatu” wersalskiego – przedstawić okoliczności, w jakich doszło do <i>Anschlussu</i> Austrii – omówić okoliczności rozpadu Czechosłowacji – przedstawić reakcję państw zachodnich na agresję Hitlera wobec Czechosłowacji</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: pakt antykominternowski, Wehrmacht – związek między podpisaniem paktu o nieagresji między Trzecią Rzeszą i ZSRR a wybuchem II wojny światowej</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić etapy formowania się państw osi – wyjaśnić okoliczności konfliktu między Trzecią Rzeszą a Czechosłowacją o okręg sudecki – omówić relacje między Polską a Niemcami w pierwszych miesiącach 1939 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić stanowisko rządu polskiego wobec żądań Hitlera</p>

	- wskazać na mapie terytoria opanowane przez Trzecią Rzeszę				
Ku wojnie (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

Podróże w czasie
WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY
KLASA VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Niniejsza propozycja została dostosowana do zmian w podstawie programowej ogłoszonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w czerwcu 2024 r.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Wybuch II wojny światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1 IX 1939 żądania Hitlera wobec Polski cele wojny Niemiec przeciw Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wybuchu II wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> treść paktu Ribbentrop–Mołotow <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pakt Ribbentrop–Mołotow <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny odmowy polskich polityków wobec żądań niemieckich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: III 1939, 23 VIII 1939 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> cele działań Hitlera i Stalina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić międzynarodowe położenie Polski latem 1939 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec związek między charakterem działań zbrojnych a celami wojennymi sformułowanymi przez Hitlera 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> motywy działań i poglądów politycznych różnych państw europejskich przed wybuchem II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać stosunek sił armii polskiej i niemieckiej w początkowej fazie wojny obronnej

<p>2. Wojna obronna Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 IX – 5 X 1939, 17 IX 1939 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wojna obronna (kampania wrześniowa) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady zbrodni dokonywanych przez wojska niemieckie w Polsce • wskazać na mapie podział ziem polskich między Trzecią Rzeszę a ZSRR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 3 IX 1939, 28 IX 1939, 5 X 1939 • daty kolejnych etapów wojny obronnej • postać: majora Henryka Sucharskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna błyskawiczna, wojna totalna, „dziwna wojna” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić cele działania Niemców w Polsce podczas wojny obronnej • wyjaśnić postawę Francji i Anglii podczas wojny obronnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty najważniejszych starć i bitew wojny obronnej • postacie: kapitana Władysława Raginisa, generała Tadeusza Kutrzeby, generała Franciszka Kleeberga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: czwarty rozbiór Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić na wybranych przykładach, na czym polegała bohaterska postawa żołnierza polskiego w czasie wojny obronnej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności i skutki najazdu sowieckiego na Polskę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować różne postawy społeczeństwa polskiego wobec wojny • przedstawić bilans wojny obronnej
<p>3. Podboje Stalina i Hitlera</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 10 V 1940, 22 VI 1940, VII–X 1940, 22 VI 1941 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: alianci, bitwa o Anglię, NKWD <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z działaniami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: IV 1940 • etapy ekspansji Stalina w Europie Wschodniej • etapy ekspansji Hitlera w Europie Zachodniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział Francji dokonany przez Hitlera • przedstawić straty poniesione przez ZSRR w pierwszych miesiącach wojny z Trzecią Rzeszą 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1939 – III 1940, VI 1940, IV 1941 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna zimowa, linia Maginota • przyczyny sukcesów militarnych Stalina i Hitlera na przełomie 1939 i 1940 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Trzecią Rzeszą 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny zimowej • przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Danię i Norwegię, na Francję i na Wielką Brytanię oraz na Związek Radziecki • wskazać na mapie zmiany terytorialne po wojnie zimowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o działaniach zbrojnych podjętych przez Włochy Mussoliniego

	<p>zbrojnymi w Europie Zachodniej w 1940 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać czynnik, który doprowadził do zakończenia wojny błyskawicznej na wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie państwa współpracujące z Trzecią Rzeszą oraz tereny zajęte przez Niemców 	<p>i ZSRR w latach 1939–1941</p>		
<p>4. W okupowanej Europie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> poglądy Hitlera na temat Słowian i Żydów miejsca, w których powstały największe obozy zagłady na ziemiach polskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: getto, eksterminacja, obóz zagłady, Szoah (Holokaust) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić widoczne na zachodzie Europy przejawy walki z okupantem i współpracy z nim podczas wojny 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne założenia ideologii nazizmu dotyczące podziału ludzkości na rasy przyczyny wybuchu powstania w getcie warszawskim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Porajmos na czym polegało tzw. „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić politykę nazistów wobec ludności żydowskiej w pierwszym okresie wojny 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1942, 19 IV 1943 postać: Anny Frank przyczyny, które zadecydowały o wykorzystaniu ziem polskich jako miejsca eksterminacji Żydów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rząd kolaboracyjny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec różnice w położeniu ludności w okupowanej Europie Zachodniej i Wschodniej wyjaśnić, jak funkcjonowała machina zagłady Żydów stworzona przez Niemców 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB) znaczenie stwierdzenia, że uczestnicy powstania chcieli „wybrać sposób umierania” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać politykę Trzeciej Rzeszy na ziemiach okupowanych przedstawić przebieg powstania w getcie warszawskim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować położenie ludności w okupowanej Europie Zachodniej i Europie Wschodniej wymienić widoczne na wschodzie Europy przejawy walki z okupantem i współpracy z nim podczas wojny opowiedzieć o zagładzie Romów
<p>5. Wielka koalicja</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 7 XII 1941 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne bitwy o Atlantyk <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: II 1943 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności zawiazania wielkiej koalicji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze informacje dotyczące

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielka koalicja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze państwa wchodzące w skład wielkiej koalicji 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: bitwa o Atlantyk, konwój, „wilcze stado”, U-Boot znaczenie japońskiego ataku na Pearl Harbor dla przebiegu II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca przełomowych walk na froncie wschodnim 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie: blokada Leningradu znaczenie bitwy o Atlantyk dla przebiegu II wojny światowej znaczenie walk pod Leningradem, Stalingradem i Kurskiem dla przebiegu II wojny światowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg działań zbrojnych na froncie wschodnim 	przebiegu bitwy o Atlantyk
6. Zwycięstwo aliantów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 6 VI 1944, 8 V 1945, 6 VIII i 9 VIII 1945, 2 IX 1945 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: bezwarunkowa kapitulacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać Monte Cassino na mapie wyjaśnić, dlaczego Amerykanie zdecydowali się zrzucić bomby atomowe na Japonię 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> czynniki, które zadecydowały o klęsce Trzeciej Rzeszy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kamikadze znaczenie lądowania aliantów w Normandii dla dalszych działań zbrojnych w Europie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do klęski Trzeciej Rzeszy dostrzec konsekwencje użycia broni atomowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: IX 1943, V 1944 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: desant, „żabie skoki” znaczenie zwycięstwa w bitwie pod Monte Cassino dla dalszych działań zbrojnych w Europie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg walk pod Monte Cassino 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wydarzenia na froncie zachodnim w 1944 r. wyrazić opinię na temat decyzji o wykorzystaniu broni atomowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg walk we Włoszech przedstawić przebieg działań zbrojnych w Azji w latach 1941–1945
7. Decyzje wielkich mocarstw	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Franklina Delano Roosevelta 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze cele polityki wielkich mocarstw 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VIII 1941, XI–XII 1943, II 1945 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić założenia polityki przywódców 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie decyzji podjętych na konferencji jałtańskiej dla losów

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielka trójka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać państwa, które poniosły największe straty osobowe podczas II wojny światowej 	<p>uczestniczących w II wojnie światowej</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Karta atlantycka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec sprzeczność interesów aliantów przedstawić skutki militarne, społeczne i gospodarcze II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> postanowienia Karty atlantyckiej postanowienia konferencji w Teheranie i konferencji jałtańskiej cele konferencji jałtańskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do konferencji w Jałcie 	<p>ZSRR i Stanów Zjednoczonych</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do podpisania Karty atlantyckiej i konferencji w Teheranie 	<p>państw i narodów Europy Wschodniej</p>
Europa i świat podczas II wojny światowej (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
8. Polska pod okupacją	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> miejsca największych kaźni narodu polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Generalne Gubernatorstwo (GG), Palmiry, „Generalny plan wschodni” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić podział ziem polskich między Trzecią Rzeszę i ZSRR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Ireny Sendler, Jana i Antoniny Żabińskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> cele niemieckiej i radzieckiej polityki na podbitych ziemiach polskich różnicę między obozem koncentracyjnym a zagłady <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: IV 1940, VI 1940, 1940, 1941, 1942 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Żegota”, szmuglowanie, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, sowietyzacja, deportacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działalność nazistów w niemieckim nazistowskim obozie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Czesławy Kwoki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić różne formy represji stosowanych wobec narodu polskiego na ziemiach wcielonych do Trzeciej Rzeszy, w Generalnym Gubernatorstwie oraz na ziemiach okupowanych przez ZSRR 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić politykę Hitlera i Stalina wobec narodu polskiego

	<p>po klęsce kampanii wrześniowej</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca największych kaźni narodu polskiego i żydowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić różne postawy społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu 	<p>koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau</p>	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o działalności Polaków ratujących Żydów podczas okupacji 	
<p>9. Rząd londyński i Polskie Państwo Podziemne</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 17/18 IX 1939 postać: Władysława Sikorskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, rząd londyński, Polskie Państwo Podziemne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie siedziby polskiego rządu na wychodźstwie wymienić różne przejawy działalności Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: IV 1943 postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa główne tezy polskiej polityki zagranicznej nazwy politycznych i wojskowych organizacji wchodzących w skład Polskiego Państwa Podziemnego działających w kraju i na emigracji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: tajne komplety, mały sabotaż, dywersja związek między odkryciem grobów w Katyniu a zerwaniem stosunków dyplomatycznych między rządem londyńskim a ZSRR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: XI 1939, VI 1940, VII 1941, I 1942, II 1942, 1943 postanowienia układu Sikorski-Majski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: układ Sikorski-Majski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności uformowania się polskiego rządu na wychodźstwie oraz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie przedstawić okoliczności, w jakich doszło do podpisania układu Sikorski-Majski opowiedzieć o okolicznościach odkrycia masowych grobów w Katyniu scharakteryzować różne przejawy działalności Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy politycznych organizacji należących do lewicy komunistycznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: państwo satelickie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o realizacji postanowień układu Sikorski-Majski przedstawić organizację Polskiego Państwa Podziemnego w okresie II wojny światowej przedstawić działalność zbrojną Armii Krajowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec czynniki, które miały wpływ na zmianę stanowiska Stalina wobec rządu londyńskiego scharakteryzować plany Stalina wobec Polski

<p>10. Powstanie warszawskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 VIII 1944, 2 X 1944 • postać: Stanisława Mikołajczyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: godzina „W” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny podjęcia decyzji o wybuchu powstania w Warszawie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cele akcji „Burza” • cele powstania warszawskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: akcja „Burza” • przyczyny niepowodzenia akcji „Burza” • przyczyny klęski powstania warszawskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić stosunek sił Niemców i Polaków przed wybuchem powstania • przedstawić skutki powstania warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 12/13 X 1943, 1944, 3/4 I 1944 • postaci: Kazimierza Sosnkowskiego, Tadeusza Komorowskiego „Bora” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności powstania planu akcji „Burza” • przedstawić stosunek Stalina oraz aliantów zachodnich do powstania 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy wojskowych organizacji należących do lewicy komunistycznej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu akcji „Burza” • opowiedzieć o przebiegu powstania warszawskiego • podać argumenty przemawiające za decyzją o wybuchu powstania i przeciw tej decyzji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces formowania polskich sił zbrojnych podporządkowanych lewicy komunistycznej • ocenić decyzję o wybuchu powstania
<p>11. Sprawa polska w czasie II wojny światowej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsca i daty najważniejszych bitew z udziałem wojsk polskich • decyzje konferencji teherańskiej i jałtańskiej w sprawie Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zbrodnia wołyńska <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 21/22 VII 1944, 31 XII 1944 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN), <i>Manifest PKWN</i>, Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej • dlaczego doszło do zbrodni wołyńskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1943–1944, 1943, 1 I 1944, II 1945 • poglądy Stalina i Churchilla na sprawę polską <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), linia Curzona, Krajowa Rada Narodowa (KRN) <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy polskich jednostek wojskowych biorących udział w walkach na frontach II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ decyzji wielkich mocarstw na problem suwerenności państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wysiłku zbrojnym Polaków podczas wojny • przedstawić proces tworzenia władzy politycznej na ziemiach polskich przez lewicę komunistyczną • wyjaśnić znaczenie decyzji konferencji jałtańskiej dla przyszłości państwa polskiego

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie szlaki wędrowek polskich oddziałów i miejsca bitew z ich udziałem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić straty poniesione przez Polaków podczas zbrodni wołyńskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić program polityczny lewicy komunistycznej zawarty w <i>Manifeście PKWN</i> scharakteryzować stosunek polityków zachodnich do sprawy polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> opisać reakcję Polaków na zbrodnię wołyńską przedstawić okoliczności zwołania konferencji w Teheranie 	
Polska podczas II wojny światowej (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
12. Świat po II wojnie światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1947–1991 decyzje konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec i Polski najważniejsze postanowienia Powszechnej deklaracji praw człowieka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Organizacja Narodów Zjednoczonych, żelazna kurtyna, zimna wojna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie granicę podziału Europy (żelazną kurtynę) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: VII–VIII 1945 strukturę ONZ <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Zgromadzenie Ogólne ONZ, Rada Bezpieczeństwa ONZ, demokracja ludowa związek między rozpadem koalicji antyhitlerowskiej a podziałem świata na dwa antagonistyczne bloki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zdobycze terytorialne ZSRR wyjaśnić przyczyny zimnej wojny 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VI 1945, 1946, 1947, 1948 postacie: Harry’ego Trumana, Clementa Attlee <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: denazyfikacja, sankcje, prawo weta, nacjonalizacja, doktryna Trumana, plan Marshalla <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zwołania konferencji w Poczdamie przedstawić zasady doktryny Trumana wyjaśnić, na czym polegał plan Marshalla 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bilans II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zasady funkcjonowania państw demokracji ludowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności narodzin ONZ scharakteryzować cele powołania ONZ oraz jej rolę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej scharakteryzować wpływ doktryny Trumana na sytuację w powojennym świecie

<p>13. Podzielone Niemcy</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy bloków polityczno-militarnych powstałych na Wschodzie i na Zachodzie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa należące do NATO i Układu Warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IX 1949, X 1949, 1955 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: blokada Berlina • przyczyny utworzenia NATO i Układu Warszawskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie strefy okupacyjne w Niemczech • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do blokady Berlina, i wyjaśnić jej następstwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1945–1946, 1948 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: procesy norymberskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przyczyny oraz przejawy polityki zimnowojennej w Niemczech • przedstawić okoliczności ukształtowania się NATO i Układu Warszawskiego • scharakteryzować organizację i cele istnienia NATO i Układu Warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwiska głównych polityków nazistowskich oskarżonych w procesach norymberskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie procesów norymberskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i gospodarczą w powojennych Niemczech 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić kontrowersje związane z procesami w Norymberdze i przedstawić ich następstwa
<p>14. Na Zachodzie i za żelazną kurtyną</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1956, 1968 • postać: Nikity Chruszczowa • państwa założycielskie EWWiS • cechy stalinizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: EWWiS, mur berliński, Praska Wiosna • symboliczne znaczenie istnienia muru berlińskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1950 • treść tajnego referatu Chruszczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: plan Schumana, RWPG, gospodarka centralnie planowana, destalinizacja • cele powołania EWWiS oraz RWPG <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności powstania EWWiS i RWPG • wyjaśnić, na czym polegała destalinizacja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1949, 1952, 1953, 1961 • postaci: Roberta Schumana, Imre Nagy’ego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Radio Wolna Europa, doktryna Breżniewa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ zasad funkcjonowania gospodarki centralnie planowanej na gospodarkę państw komunistycznych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia XX zjazdu KPZR <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności ogłoszenia tajnego referatu Chruszczowa • scharakteryzować sytuację panującą na Węgrzech w okresie stalinizmu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do rewolucji węgierskiej, jej przebieg oraz okoliczności upadku 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą w Czechosłowacji w okresie stalinizmu • przedstawić okoliczności wybuchu, przebieg i zakończenie Praskiej Wiosny

			<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w ZSRR po śmierci Stalina • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do budowy muru berlińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała doktryna Breżniewa 	
15. Dekolonizacja po II wojnie światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady procesów dekolonizacyjnych, do jakich dochodziło w przeszłości <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dekolonizacja, neokolonializm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób proces dekolonizacji wykorzystywały kraje Zachodu i Wschodu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: globalna Północ, globalne Południe • przyczyny procesu dekolonizacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie linię podziału świata na globalną Północ i globalne Południe • przedstawić skutki procesu dekolonizacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Trzeci Świat <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować proces dekolonizacji po II wojnie światowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę neokolonialną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić proces dekolonizacji
16. Konflikty zimnej wojny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wojny w Korei <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1950, 1953, 1979–1989 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne na Półwyspie Koreańskim po II wojnie światowej • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny w Korei • wyjaśnić przyczyny klęski Związku Radzieckiego podczas wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1949 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: mudżahedin <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przebieg wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „bambusowa kurtyna” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny w Korei 	

<p>17. Konflikt na Bliskim Wschodzie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • decyzje w sprawie Palestyny podjęte przez ONZ <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział Palestyny dokonany na mocy decyzji ONZ 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakres geograficzny obszaru określanego jako Bliski Wschód • państwa uczestniczące w ataku na Izrael <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Organizacja Wyzwolenia Palestyny, wojna sześciodniowa • cele działalności OWP <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze skutki wojny arabsko-żydowskiej, w tym terytorialne • wskazać na mapie zmiany terytorialne, jakie nastąpiły w wyniku wojny sześciodniowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1964, 1967 • postać: Jasera Arafata <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: umowa Sykes-Picot, mandat, syjonizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić reakcje Palestyńczyków na migracje Żydów do Palestyny oraz na możliwość powstania na tym obszarze państwa żydowskiego • scharakteryzować poglądy Palestyńczyków i Żydów na temat własnego państwa w Palestynie • dostrzec konflikt arabsko-żydowski jako jeden z przejawów zimnej wojny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przyczyny utworzenia państwa Izrael • dostrzec wpływ wojny na relacje między Żydami a Palestyńczykami • przedstawić okoliczności wybuchu i przebieg wojny sześciodniowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie umowy Sykes-Picot dla relacji między Arabami a krajami zachodnimi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną na Bliskim Wschodzie do czasów I wojny światowej • wyjaśnić okoliczności narodzin syjonizmu
<p>18. Chiny po II wojnie światowej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Mao Zedonga (Mao Tse-tunga) • czas trwania i cele rewolucji kulturalnej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rewolucja kulturalna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne założenia „wielkiego skoku naprzód” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „wielki skok naprzód” <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1937, 1949, 1952, 1958, 1966 • główne założenia maoizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: komuny ludowe, maoizm, czerwona gwardia 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności powstania Chińskiej Republiki Ludowej • scharakteryzować sytuację gospodarczą Chin w okresie rządów komunistów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki „wielkiego skoku naprzód” • przedstawić działalność Mao Zedonga i jego zwolenników po klęsce „wielkiego skoku naprzód”

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić skutki rewolucji kulturalnej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania podjęte z inicjatywy Mao Zedonga w ramach „wielkiego skoku naprzód” wyjaśnić przyczyny klęski „wielkiego skoku naprzód” 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojny domowej w Chinach po zakończeniu II wojny światowej scharakteryzować wpływ zmian gospodarczych w Chinach na życie mieszkańców państwa 		<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Chinach w okresie rewolucji kulturalnej
Problemy powojennego świata (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
19. Podziemie niepodległościowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> powody, dla których żołnierze niezłomni kontynuowali walkę zbrojną po zakończeniu wojny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: podziemie niepodległościowe, żołnierze niezłomni (wyklęci) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działalność żołnierzy niezłomnych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> zarzuty stawiane przywódcom Polskiego Państwa Podziemnego podczas procesu szesnastu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: proces szesnastu cele działalności NKWD w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Stalin i polscy komuniści dążyli do osłabienia Polskiego Państwa Podziemnego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 19 I 1945, 1947 postacie: Leopolda Okulickiego, Jana Jankowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: obława augustowska, reakcja, amnestia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację komunistycznego aparatu bezpieczeństwa scharakteryzować straty poniesione przez 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia układu podpisanego między PKWN a ZSRR instytucje wchodzące w skład komunistycznego aparatu bezpieczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między działaniami Rosjan i polskich komunistów a decyzjami przywódców Armii Krajowej <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność NKWD na ziemiach polskich ocenić sens walki prowadzonej przez żołnierzy niezłomnych

		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić metody walki komunistów 	<p>naród i państwo polskie podczas II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bilans strat poniesionych przez podziemie niepodległościowe podczas walk z władzami komunistycznymi 	
20. Komuniści u władzy	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Mikołajczyka • decyzje w sprawie Polski podjęte na konferencji w Poczdamie • pytania zadane podczas referendum ludowego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Ziemie Odzyskane, referendum • w jaki sposób komunistyczne władze starały się zyskać poparcie w społeczeństwie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne Polski po II wojnie światowej i porównać je z granicami przedwojennymi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1946, I 1947 • argumenty wysuwane przez Polaków wobec Ziem Odzyskanych • prawdziwe i sfalszowane wyniki referendum • wyniki wyborów sfalszowanych przez komunistów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: repatrianci, wysiedlenie, reforma rolna • przyczyny, które skłoniły rząd londyński do rozmów z polskimi komunistami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze reformy przeprowadzone przez władze komunistyczne • wskazać ideologiczne cele referendum w 1946 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 31 XII 1944, VI 1945, VII–VIII 1945, 1947 • przyczynę zaproponowanych zmian granic Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, akcja „Wisła” • charakter działań władz związanych z organizacją referendum ludowego i wyborów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować migracje ludności na ziemiach polskich po wojnie • przedstawić politykę narodowościową nowej władzy wobec Niemców i Ukraińców 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów • przedstawić organizację i przebieg referendum ludowego oraz wyborów w 1947 r. • scharakteryzować politykę władz komunistycznych wobec społeczeństwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udowodnić, że przejęcie władzy przez komunistów oznaczało zniewolenie Polski

<p>21. Stalinizm w Polsce</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Bolesława Bieruta zasady ustrojowe państwa polskiego sformułowane w Małej konstytucji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Mała konstytucja, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, PRL 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: II 1947, 1952 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy stalinowskie, „wróg ludu”, socrealizm na czym polegały przejawy zależności Polski od ZSRR <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakterystyczne sztuki i architektury czasów socjalizmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1947–1949, XII 1948, 1948–1956, 1949, 1950 główne założenia socjalistycznych planów gospodarczych <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: system monopartyjny, centralne planowanie, plan trzyletni, plan sześcioletni przyczyny prześladowania członków PSL przez komunistów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować funkcjonowanie gospodarki w czasach stalinowskich dostrzec i ocenić wpływ polityki na różne dziedziny życia społecznego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, Państwowe Gospodarstwa Rolne, awans społeczny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić budowanie podstaw ekonomicznych socjalizmu przedstawić wpływ funkcjonowania gospodarki centralnie planowanej na życie przeciętnego mieszkańca Polski scharakteryzować ustrój państwa polskiego po 1947 r. oraz ustrój PRL na mocy konstytucji z 1952 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować proces konsolidacji władzy przez komunistów
<p>22. Od stalinizmu do małej stabilizacji</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VI 1956, X 1956, 1970 postacie: Stefana Wyszyńskiego, Władysława Gomułki ramy chronologiczne małej stabilizacji <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> treść orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: odwilż, destalinizacja <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948, 1953, 1965 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: księży patrioci, KC PZPR <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wydarzeń 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie słów: <i>non possumus</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie wydania orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich oraz układu o uznaniu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje państwo – Kościół w okresie stalinowskim ocenić różne postawy Polaków wobec orędzia z 1965 r. ocenić funkcjonowanie ustroju

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: poznański Czerwiec, polski Październik, mała stabilizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić genezę wydarzeń czerwcowych w Poznaniu przedstawić genezę polskiego Października wyjaśnić, dlaczego okres rządów Władysława Gomułki jest nazywany małą stabilizacją 	<ul style="list-style-type: none"> podać przyczyny złagodzenia stalinowskiego terroru przedstawić stanowisko i działania władz wobec robotników strajkujących w Poznaniu wskazać główne problemy państwa polskiego za rządów Władysława Gomułki 	<p>czerwcowych w Poznaniu</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg polskiego Października wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do wydania orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich 	<p>granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania władz zmierzające do usunięcia wpływów Kościoła w Polsce wyjaśnić stanowisko władz ZSRR wobec wydarzeń w Polsce scharakteryzować przemiany polityczno-społeczne w Polsce w latach 1957–1970 	<p>komunistycznego i jego zdolność do reformy</p>
Kształtowanie się systemu komunistycznego w Polsce (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
23. Od Gomułki do Gierka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: III 1968, XII 1970, VI 1976 postacie: Edwarda Gierka, Jacka Kuronia cele opozycji PRL <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Marzec 1968, Grudzień 1970 <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ZOMO, propaganda sukcesu, Komitet Obrony Robotników (KOR) potrzebę powstania opozycji demokratycznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: IX 1976 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pułapka kredytowa przyczyny antysemitkiej kampanii w PRL po wydarzeniach Marca 1968 <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „walka z syjonizmem”, tzw. partyzanci <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działania władz podjęte po wydarzeniach Marca 1968 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować i ocenić przemiany gospodarcze czasów Gierka wyjaśnić wpływ wydarzeń czerwcowych 1976 r. na ukształtowanie się i działalność demokratycznej opozycji polskiej inteligencji

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny wystąpień marcowych 1968 r. • przedstawić przyczyny wydarzeń grudniowych 1970 r. • przedstawić okoliczności wydarzeń Czerwca '76 		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki wystąpień marcowych 1968 r. • przedstawić przebieg wydarzeń grudniowych 1970 r. • wyjaśnić okoliczności przejęcia władzy przez Edwarda Gierka • przedstawić przebieg wydarzeń Czerwca '76 		
24. „Solidarność”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 31 VIII 1980 • postacie: Jana Pawła II (Karola Wojtyły), Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz • najważniejsze postulaty sformułowane przez MKS <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), 21 postulatów, porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność” • znaczenie powstania NSZZ „Solidarność” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1978, VIII 1980 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • moralną, społeczną i polityczną wymowę pojęcia <i>solidarność</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację gospodarczą Polski w 1980 r. • wskazać różnice między wystąpieniem robotniczym z sierpnia 1980 r. a wcześniejszymi wystąpieniami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1977, 1979 • wybitnych przedstawicieli kultury polskiej epoki Gomułki i Gierka • formy działań podejmowanych przez opozycję demokratyczną w epoce Gierka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: KSS KOR • rolę, jaką kulturze przypisywała władza komunistyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny rozczarowania społeczeństwa rządami Edwarda Gierka • przedstawić okoliczności i skutki wybuchu niezadowolenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności wyboru Karola Wojtyły na papieża <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ wyboru papieża Polaka na powolny upadek systemu komunistycznego w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o dokonaniach przedstawicieli polskiej kultury w kraju i na emigracji • przedstawić reakcję ZSRR na działalność „Solidarności” • scharakteryzować politykę władz komunistycznych wobec „Solidarności” 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na społeczeństwo miała działalność KSS KOR • omówić przygotowania władz komunistycznych do rozprawy z „Solidarnością”

			społecznego w sierpniu 1980 r. <ul style="list-style-type: none"> opisać okoliczności powstania NSZZ „Solidarność” 		
25. Stan wojenny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 13 XII 1981 postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuszki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: stan wojenny przyczyny wprowadzenia stanu wojennego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o wydarzeniach w kopalni „Wujek” wymienić metody represji stosowanych przez władze 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności wprowadzenia stanu wojennego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: podziemie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić ograniczenia nałożone na obywateli podczas stanu wojennego podać przykłady oporu społeczeństwa wobec władz w czasie stanu wojennego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1983, 1984 przykłady działań podejmowanych przez podziemną „Solidarność” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „długi marsz” dlaczego władze zdecydowały się znieść stan wojenny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania władz podjęte w ramach wprowadzenia stanu wojennego wyjaśnić, w czym przejawiało się funkcjonowanie stanu wojennego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego podziemna „Solidarność” nie dążyła do konfrontacji siłowej z władzą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego działacze „Solidarności” zdecydowali się na kontynuowanie oporu wobec władz przedstawić różne postawy społeczeństwa polskiego wobec stanu wojennego wyjaśnić okoliczności śmierci księdza Jerzego Popiełuszki 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podjąć próbę oceny decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego
26. Upadek PRL	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: II–IV 1989, VI 1989 postać: Michaiła Gorbaczowa główne postanowienia obrad okrągłego stołu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rozmowy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które skłoniły komunistów do podjęcia rozmów z opozycją najważniejszych uczestników obrad okrągłego stołu wyniki pierwszych częściowo wolnych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1983, 1988, XII 1989 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „Gazeta Wyborcza” znaczenie obrad okrągłego stołu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie decyzji o wyborze do rozmów stołu w kształcie okręgu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić proces upadku PRL odnieść się do różnych współczesnych opinii na temat obrad okrągłego stołu

	<p>okrągłego stołu, porozumienia okrągłego stołu, Jesień Narodów, III Rzeczpospolita</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania rządu Tadeusza Mazowieckiego 	<p>wyborów do sejmu i senatu</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić decyzje podjęte przez sejm w XII 1989 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację polityczną w Polsce w latach 1983–1989 • opisać działania podjęte przez „Solidarność” w ramach kampanii przed wyborami w 1989 r. 	<p>doszło od rozmów okrągłego stołu</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować i ocenić postanowienia okrągłego stołu • ocenić znaczenie decyzji podjętych przez sejm w XII 1989 r. 	
Polska Rzeczpospolita Ludowa (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
27. Rozpad ZSRR	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: XII 1991 • postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierestrojka, głośność • cele wprowadzenia reform podjętych przez Michaiła Gorbaczowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie skutki przyniosło wprowadzenie pierestrojki i głośności 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Borysa Jelcyna • ramy chronologiczne okresu odprężenia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić działania Zachodu zmierzające do uzyskania przewagi nad Wschodem • przedstawić okoliczności dojścia do władzy Michaiła Gorbaczowa • wskazać na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu ZSRR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1985, 1986, 1990 • główne przyczyny słabości ZSRR w latach 80. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wyścig zbrojeń, porozumienie białowieskie, Federacja Rosyjska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do zakończenia okresu odprężenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które doprowadziły do odprężenia w relacjach między Wschodem a Zachodem • postanowienia porozumienia białowieskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w czym przejawiał się rozdźwięk między zamierzeniami reformatorskimi Gorbaczowa a ich realnymi skutkami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Wschodem a Zachodem po zakończeniu II wojny światowej • scharakteryzować funkcjonowanie ustroju komunistycznego na przykładzie ZSRR

			<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować plany reformatorskie Michaiła Gorbaczowa • przedstawić okoliczności katastrofy w elektrowni atomowej w Czarnobylu i jej wpływ na relacje między społeczeństwem a władzą • wyjaśnić, jak doszło do podpisania porozumienia białowieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie rozpadu ZSRR dla dalszych losów politycznych świata <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wystąpienia Litwy z ZSRR • scharakteryzować sytuację polityczną w ZSRR w 1990 r. 	
28. Jesień Narodów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy państw, w których doszło do procesów określanych jako Jesień Narodów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Jesień Narodów (Jesień Ludów) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne, do jakich doszło na przełomie 1989 i 1990 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: X 1990 • postacie: Vaclava Havla, Helmuta Kohla <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: aksamitna rewolucja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice w sposobie przejmowania władzy przez demokratyczną opozycję w różnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1991,1993 • czynniki, które przyczyniły się do osłabienia zależności komunistycznych państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR • postanowienia Konferencji dwa plus cztery <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Konferencja dwa plus cztery <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną w Europie Środkowo-Wschodniej w 1989 r. • przedstawić proces jednoczenia Niemiec 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obrady trójkątne stołu, Karta 77 • znaczenie zmian, do jakich doszło w Europie Środkowo-Wschodniej w wyniku Jesieni Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg Jesieni Narodów w krajach Europy Środkowo-Wschodniej • ocenić znaczenie Jesieni Narodów dla mieszkańców Europy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec polityczne implikacje związane ze zjednoczeniem Niemiec • ocenić rolę Helmuta Kohla w procesie jednoczenia Niemiec

			<ul style="list-style-type: none"> określić charakter zmian politycznych w ramach Jesieni Narodów 		
31. Integracja europejska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 2004 państwa przystępujące do wspólnot europejskich w kolejnych etapach integracji filary Unii Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne przyczyny integracji europejskiej wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1952, 1957, 1993 nazwy kolejnych organizacji utworzonych w ramach procesu integracji europejskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), traktat z Maastricht (traktat o Unii Europejskiej) potrzebę integracji europejskiej jako sposobu rozwiązania problemów politycznych i gospodarczych Europy po II wojnie światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki wpływające na przyspieszenie integracji europejskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1967, 1992 argumenty zwolenników i przeciwników włączenia krajów postkomunistycznych w procesy integracyjne w Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Wspólnota Europejska (WE) wpływ wojen w byłej Jugosławii na przyspieszenie procesów integracyjnych na wschodzie Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy eurosceptyków na proces integracji oraz na Unię Europejską 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1991–1999 cele istnienia EWG i Euratomu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> podłoże konfliktu w byłej Jugosławii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić etapy integracji europejskiej scharakteryzować konflikt w byłej Jugosławii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich do procesów integracyjnych zostały włączone kraje postkomunistyczne
32. Dzisiejszy świat	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kultura masowa, globalizacja, konsumpcjonizm 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne rewolucji przemysłowej, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> różne przejawy procesu globalizacji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> argumenty zwolenników 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się w dyskusji na temat globalizacji

	<ul style="list-style-type: none"> na czym polega wielobiegunowość współczesnego świata <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega kultura masowa podać przykłady wpływu globalizacji na nasze życie 	<p>technologicznej i naukowo-technologicznej</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rewolucja technologiczna, rewolucja naukowo-technologiczna, społeczeństwo informacyjne, globaliści, antyglobaliści <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać społeczne skutki rewolucji naukowo-technologicznej wskazać główne cechy społeczeństwa informacyjnego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: epoka postindustrialna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać najważniejsze zmiany w życiu człowieka i społeczeństwa wywołane każdą z rewolucji związanych z postępowaniem w nauce i technice scharakteryzować proces globalizacji w wymiarze ekonomicznym, politycznym i kulturowym 	<p>i przeciwników procesu globalizacji</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wszystkie typy rewolucji związanych z postępowaniem w nauce i technice scharakteryzować przemiany polityczne na świecie po upadku ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić zmiany zachodzące we współczesnym świecie
33. Polska w NATO i Unii Europejskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1999, 1 V 2004 założenia ustrojowe państwa polskiego w myśl Małej konstytucji i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „wojna na górze”, Mała konstytucja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikał konflikt wśród 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Leszka Balcerowicza główne trudności III Rzeczypospolitej założenia polskiej polityki zagranicznej w okresie II Rzeczypospolitej i w czasach PRL <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: plan Balcerowicza, wolny rynek, Mała konstytucja, zwrot na Zachód 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1990, 1991, 1992, 1994, 1997 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Sojusz Lewicy Demokratycznej społeczne skutki zmian politycznych i gospodarczych zachodzących w Polsce po 1989 r. znaczenie przystąpienia Polski do NATO i do Unii Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne elementy programów ruchów liberalnego i narodowo-katolickiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przemiany, jakie zachodziły na polskiej scenie politycznej po 1989 r. dostrzec wpływ konfliktów związanych z „wojną na górze” na polską scenę polityczną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić ewolucję ustrojową państwa polskiego w latach 90. ocenić polityczne i społeczne skutki zwrotu na Zachód

	<p>przedstawiciele opozycji określany jako „wojna na górze”</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać Polskę na współczesnej mapie Europy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić założenia planu Balcerowicza i wymienić jego skutki wyjaśnić, dlaczego po 1989 r. Polska zdecydowała się dokonać zwrotu na Zachód 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikał szok mieszkańców Polski związany z przemianami politycznymi po 1989 r. przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wyborów prezydenckich i pierwszych w pełni wolnych wyborów do sejmu i senatu scharakteryzować przemiany gospodarcze w Polsce po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym było uwłaszczenie nomenklatury 	
Świat i Polska na przełomie wieków (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					